FIN-FSA
FINANSSIVALVONTA

Rahanpesun estämisen seminaari 12.11.2026

Agenda

Suunnitelmista toiminnaksi: eurooppalainen rahanpesun estämisen valvonta
Osastopäällikkö Samu Kurri

AML/CFT-sääntelyn uudistus vuonna 2027
Johtava juristi Jonna Ekström

Tietojenvaihtokumppanuudet
Toimistopäällikkö Pekka Vasara

TAUKO

Miksi epäilyttävän liiketoimen ilmoituksen tekeminen on tärkeää?
Ylitarkastaja Ida-Ellen Kaski, Rahanpesun selvittelykeskus

Ajankohtaista huijausten torjunnasta
Vanhempi asiantuntija Kaisa Tukiainen

Proliferation financing: mitä se on ja mitä siitä pitää tietää?
Johtava asiantuntija Anssi Leisio

Maa-arvio tulee, olethan valmis? FATFin vuoden 2027 maa-arvion merkitys Suomelle ja finanssisektorille
Vanhempi juristi Marjaana Hassinen

Loppusanat

Suunnitelmista toiminnaksi: eurooppalainen rahanpesun estämisen valvonta

Samu Kurri, osastopäällikkö

AMLA:n valvonta käynnistyy 2028

Rakentaminen etenee yhteisestä sääntelystä ja datasta riskiperusteiseen suoravalvontaan sekä kansallisten valvojien systemaattiseen epäsuoraan valvontaan.

2026 RAKENNA PERUSTA → **2027** TESTAA JA VALITSE → **2028** OTA KÄYTTÖÖN

Yhteinen valvontaperusta

- Yhteinen sääntökirja ja valvontastrategia
- Yhteisen valvontasyklin ja valvontametodologian suunnittelu
- Suoran ja epäsuoran valvonnan prosessit, hallinto ja yhteistyörakenteet

Riski- ja datakyvykkyys

- EU-tason riskimalli: datapisteet, algoritmit ja kalibrointi
- XBRL/EUCLID-tiedonkeruu, laatutarkastukset ja riskitiedon yhdistäminen
- Enintään 40 suoravalvottavan valinta

Operatiivinen valmius

- JST-rakenne, henkilöstö ja koulutus
- Off-site/on-site-käsikirjat, valvontaohjelmat ja työkalut
- Valvonta- ja sanktiopolitiikka, tietohallinto- ja johdon raportointiratkaisut

EPÄSUORA VALVONTA KEHITTYY RINNALLA

AMLA ei ainoastaan valmistele 40 valvottavan suoravalvontaa, vaan rakentaa samalla pysyvän kehyksen kansallisten valvojien toiminnan ohjaamiseen ja arviointiin.

1. **Yhteinen metodologia**
   Sama riskiperusteinen menetelmä AMLA:lle ja kansallisille valvojille.
2. **Seuranta ja vertailu**
   Valvontakäytäntöjen yhdenmukaisuus, valvontatoimien seuranta sekä valvontakollegioiden tehokkuuden arviointi.
3. **Tuki ja puuttuminen**
   Teemakohtaiset arviot, keskinäinen avunanto, koulutus, hyvät käytännöt ja poikkeustilanteiden toimivaltuudet.

Tavoite: yhtenäinen, riskiperusteinen ja dataohjattu EU-valvontajärjestelmä

2028

TOIMIVA VALVONTA

Suora valvonta
Valvtoryhmät aloittavat, valvontatehtävät ja toimivaltuudet siirtyvät AMLA:lle; ensimmäinen valvontasykli käynnistyy.

Epäsuora valvonta
AMLA arvioi valvontakäytäntöjen lähentymistä, seuraa kansallisia toimia ja käyttää tarvittaessa valtuuksia puuttua valvontaan.

Finanssivalvonnan toimenpiteet AMLAn tukemiseksi

Valmistautuminen yhteiseen, riskiperusteiseen ja dataohjattuun EU-valvontaan vuosina 2026–2028

1 **Vaikuttaminen ja työryhmäosallistuminen**
Osallistuminen hallintoneuvostoon, IC SUPiin, IC PSS:ään sekä RAM-, tietokanta-, valvonta- ja seuraamukset-, IT-, pakote- ja kryptotyöryhmiin.

2 **Sääntelyn ja valvontamenetelmien valmistelu**
RTS-, ITS- ja ohjeiden (GL) luonnosten kommentointi sekä Fivan omien valvontaohjeiden, prosessien ja AMLA-asioiden käsittelyn päivittäminen.

3 **Riskimallin testaus ja RA-tiedonkeruun uudistus**
AMLA RAM -mallin testaus ja kalibrointi, datapisteiden laadunvarmistus sekä arvio siitä, miltä osin AMLA-tiedonkeruu korvaa nykyisen RA-kyselyn.

4 **Valvontakohteiden riskiperusteinen valinta**
Kirjallinen valintaprosessi, jossa RAM-tulokset yhdistetään sektoririskiin, valvontahavaintoihin, laadulliseen harkintaan, resursseihin ja vuosittaiseen valvontasuunnitelmaan.

5 **Suoraan ja epäsuoraan valvontaan valmistautuminen**
Mahdollisten suoraan valvontaan valittavien toimijoiden datan toimittaminen, valvontavastuun siirron ja valvontaryhmään osallistumisen suunnittelu sekä valmius osoittaa AMLAlle kansallisen valvonnan kattavuus ja vaikuttavuus.

AML/CFT-valvonnan painopisteet

Kansallisen riskiarvion ohjaama riskiperusteinen kohdentaminen

1 KANSALLISEN RISKIARVION PAINOTUS

ML

Rahanpesun estäminen

Petosrikollisuus, erityisesti tietoverkkoavusteiset petokset

Tosiasiallisten edunsaajien peittely ja bulvaanit

TF

Terrorismin rahoittaminen

Varainhankinta, erityisesti digitaalisilla alustoilla

Pienten ja hajautettujen rahavirtojen tunnistaminen

Valvonnan ydin

Riskitieto → ymmärrys → havainnointi → valvontatoimet

2 PAINOPISTEET JA TEEMAT

01 Riskitieto AMLAan

Valvottavien riskitietojen kerääminen ja yhdenmukainen raportointi.

02 Riskiarviot ja TF

Valvottavien riskien ymmärrys. Maksulaitossektorin TF-teema-arvio on käynnissä.

03 Selonotto ja ilmoitukset

Hälytysten käsittely sekä laadukkaat rahanpesu- ja TF-ilmoitukset selvittelykeskukselle.

04 Virtual IBAN

vIBAN-riskit osaksi RA-tiedonkeruuta ja valvonnallista analyysia.

3 SEKTORIKOHTAINEN KOHDENTAMINEN

Kansallisen riskiarvion painosektorit

- Luottolaitokset
- Maksulaitokset
- Hawala-tyyppinen rahanvälitys
- Kryptovarapalvelut

+ vähemmän valvotut alueet, esim. rahastoyhtiöt

Muutama käytännön asia

- Kysymysten esittäminen on mahdollista vain paikan päällä oleville
- Pyrimme vastaamaan ennakkokysymyksiin mahdollisuuksien mukaan
- Tallenne ja materiaalit tulevat Fivan nettisivuille noin viikon kuluessa (materiaaleja ei jaeta sähköpostilla tai muuten)
- Lähetämme palautekyselyn Lyytin kautta ja toiveena on saada mahdollisimman paljon palautetta!
- Ohjelman puolivälissä pidetään tauko

Rahanpesun estämisen toimiston keskeiset vastuualueet 2026–2027

Pekka Vasara, toimistopäällikkö

Sääntely ja riskit -ryhmä

- Jonna Ekström – ryhmäpäällikkö, johtava juristi
- Tiia Hartikainen – FATF-projekti
- Viivi Jantunen – riskit, FATF (vv)
- Katri Jokinen – sääntely
- Salla Laakkonen – toimiluvat, asiakasyhteydenotot
- Anssi Leisio – pakotteet
- Mikael Lukjanov – riskit, RA-työkalu
- Katri Saari – toimiluvat, asiakasyhteydenotot, kehitysprojektit

Valvontaryhmä

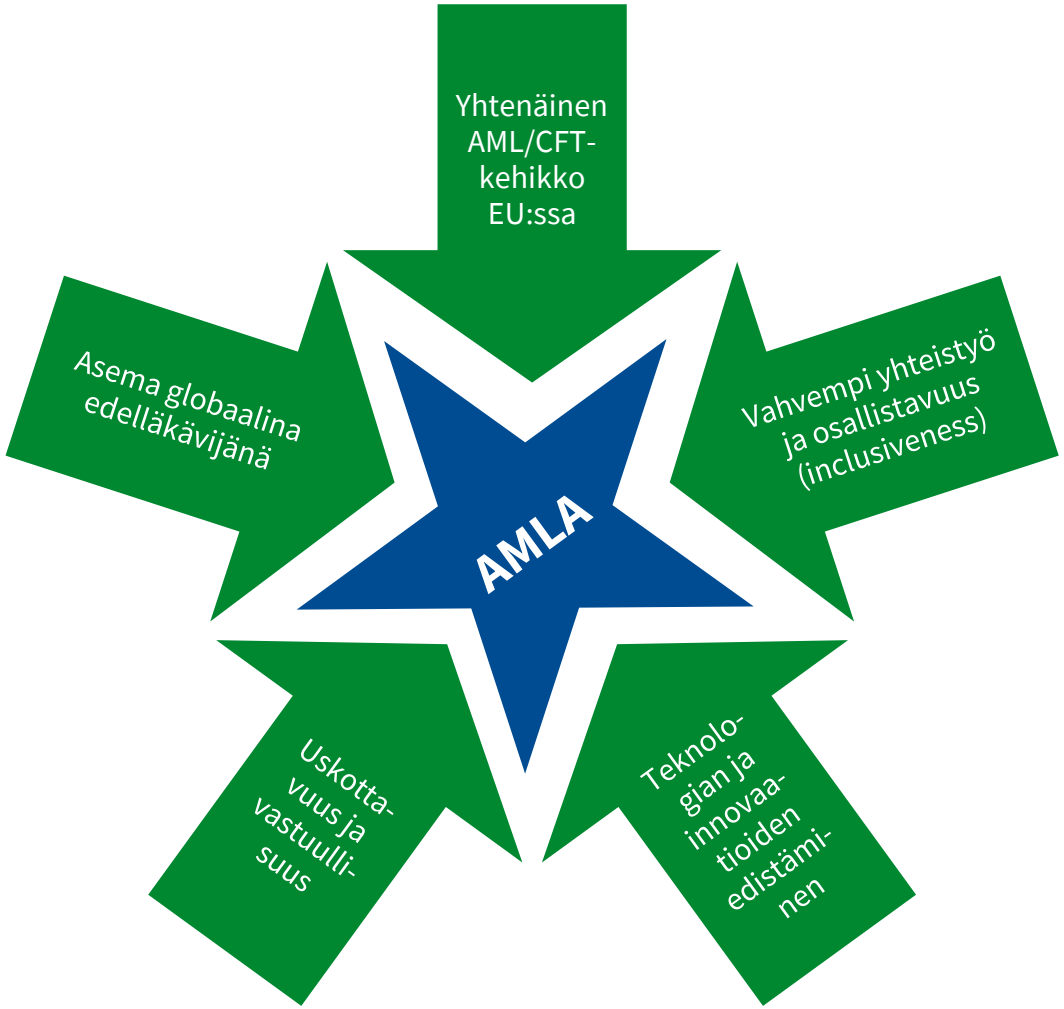
- Niina Rossi – ryhmäpäällikkö
- Anne Anttila – pakotteet, tarkastukset
- Carri Grann – tarkastukset
- Marjaana Hassinen – FATF-projekti
- Ulla-Maija Kaivolainen – valvonta
- Mikael Kuusisto – tarkastukset
- Samuli Urpalainen – tarkastukset

Uuden AML/CFT-sääntelyn soveltamisen alku lähestyy: mitä tiedämme vuoden 2027 muutoksista?

Jonna Ekström, johtava juristi, ryhmäpäällikkö

AMLAn pitkän tähtäimen tavoitteet

Kyse ei ole yhdestä lakimuutoksesta, vaan **koko sääntely- ja valvontamallin uudistumisesta**

Suoraan sovellettava EU-sääntely

- Jatkossa rahanpesuasetus (AMLR) sisältää valvottavien keskeiset velvoitteet

Kansallinen täydentävä kehikko

- Uusi kansallinen rahanpesulaki kattaa mm.
  - valvojien toimivaltuudet, yhteistyön ja seuraamukset
  - sektorikohtaisia pakotteita ja kansallisia jäädyttämispäätöksiä koskevat säännökset

Täydentyvä single rulebook

- AMLAn RTS:t ja ITS:t **täydentävät** sääntelykehikkoa ja sisältävät yksityskohtaisempia sitovia vaatimuksia.
- AMLAn ohjeet sääntelyn yhdenmukaiseksi soveltamiseksi

Mistä uusi sääntelykehikko muodostuu?

EU-tason velvoitteet, kansallinen täytäntöönpano ja AMLAn alemman tasoinen sääntelyn täydentävät toisiaan

- Käytännön soveltaminen tulee toteuttaa sääntelykokonaisuuden perusteella, jossa voivat sovellettavaksi tulla edelleen myös mm. EBA GL:t siltä osin kuin niitä ei kumota.
- Myös muutostarpeet kannattaa kartoittaa velvoite- ja prosessikohtaisesti
  - Esim. riskiarvio, CDD, jatkuva seuranta, raportointi, sisäiset kontrollit, ulkoistaminen ja konsernitason menettelyt.

Regulatory Technical Standards (RTS)

AMLAssa syyskuussa 2026 hyväksytyt RTS:t

- Draft RTS on customer due dilingence (final report)
- Draft RTS on business relationships/ occasional transactions (final report)
- Draft RTS on group-wide requirements/third country branches (final report)

Jatkotoimet:

- Komission käsittely ja hyväksyntä
- Lopullinen sitova sisältö vahvistuu, kun julkaistu Euroopan virallisessa lehdessä
- **Huom! RTS:t ovat tämän jälkeen suoraan sovellettavaa ja oikeudellisesti sitovaa EU-sääntelyä.**

Ohjeiden (Guidelines, GL) tavoiteaikatauluja

Hyväksyntä AMLAssa marraskuussa 2026

- GL on business-wide risk assessment
- GL on ongoing monitoring

Hyväksyntä Q3/2027 mennessä

- GLs on reliance and outsourcing
- GLs on risk factors (7 risk-related mandates)
- GLs on internal policies and procedures
- GLs on partnership on information sharing (EDPB:n kanssa)
- GLs on targeted financial sanctions
- GLs on simplified due diligence (SDD)

Hyväksyntä 2028

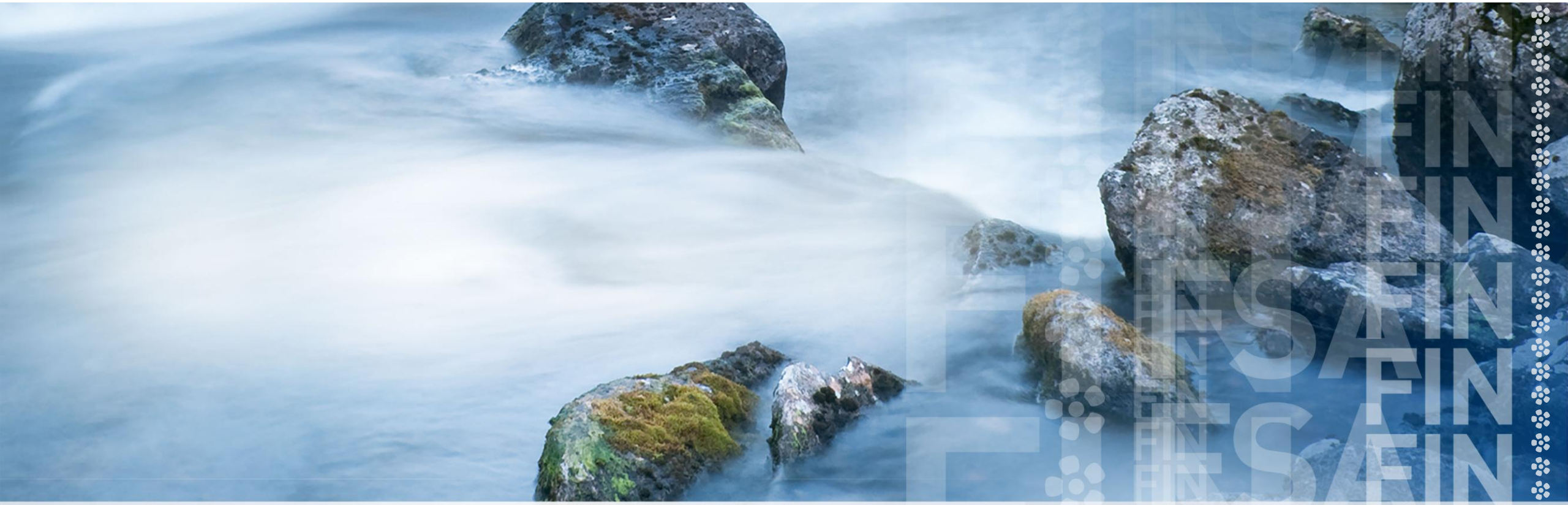
- Joint GLs AMLA-EBA on de-risking (art. 21(4) AMLR)

10.7.2027

- **AMLR:n soveltaminen alkaa**
- **Uuden kansallisen rahanpesulain pääasiallinen voimaantulo**

→ **Toimeenpanoa ei voi rakentaa sen varaan, että koko sääntelypaketti olisi valmis yhdellä kertaa.**

Tulkinnan painopiste siirtyy EU-tasolle

EU-oikeuden yhteinen, yhdenmukainen ja johdonmukainen soveltaminen

AMLA-asetuksen 54 artiklan 1 kohta

"The Authority shall, with a view to establishing consistent, efficient and effective supervisory and FIU-related practices, and to ensuring the common, uniform and consistent application of Union law, issue guidelines and recommendations…"

AMLA-asetuksen 6 artiklan 4 kohta antaa AMLAlle nimenomaisen toimivallan:

- valmistella RTS:t 49 artiklan mukaisesti
- valmistella ITS:t 53 artiklan mukaisesti
- antaa GL:t ja Recommendations 54 artiklan mukaisesti
- antaa Opinions 55 artiklan mukaisesti.

Kansallisen määräyksenantovallan rajat

AMLR on suoraan sovellettavaa EU-oikeutta.

AMLAn **RTS:t ja ITS:t** ovat osa sitovaa EU-sääntelyä.

Niiden kattamista kysymyksistä Fiva ei voi antaa ristiriitaisia tai EU-sääntelyä muuttavia kansallisia määräyksiä.

AMLA:n GL:t ja Recommendations korvaavat samaa aihetta koskevat kansallisten valvojien aiemmat ohjeet ja suositukset (*AMLAR 54(5) artikla*)

Mitä tapahtuu Finanssivalvonnan antamille määräyksille ja ohjeille?

- Määräykset ja ohjeet 2/2023 Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen
  - ❌ kumotaan 2027 ainakin siltä osin kuin päällekkäistä AMLAn sääntelyn kanssa.

- Määräykset ja ohjeet 4/2023 Pakotesääntelyn ja kansallisten jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvä asiakkaan tunteminen
  - ❌ kumotaan 2027
  - ✅ annetaan myöhemmin uudet, soveltamisalaltaan rajatummat määräykset ja ohjeet.

    Soveltamisala:
    - sektorikohtaiset pakotteet
    - kansalliset jäädyttämispäätökset
    - ➢ ei päällekkäistä ohjeistusta AMLA:n tulevan pakote-GL:n kanssa
    - ➢ sovitetaan yhteen EBAn pakote-GL:n (EBA/GL/2024/14)

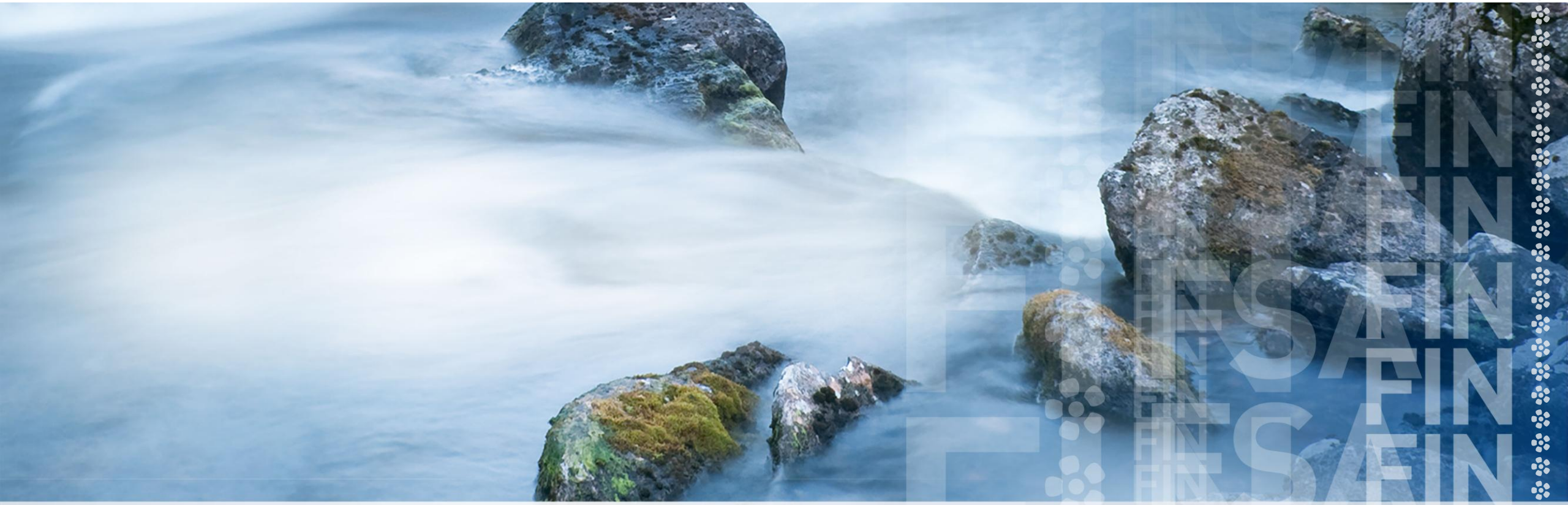
Tarkemmin sääntelymuutosten vaikutuksista pakotteisiin

- AMLR:n pakotteita koskevat velvoitteet rajautuvat kohdennettuihin talouspakotteisiin (*targeted financial sanctions)* toisin sanoen henkilö- ja yhteisöpakotteisiin.
  - Sektorikohtaiset pakotteet sekä kansalliset pakotteet (esim. Suomen kansalliset jäädyttämispäätökset terrorismin rahoittamisen estämiseksi) jäävät AMLR:n soveltamisalan ulkopuolelle.
- AMLR:n ulkopuolelle jääviä pakotteita koskevia velvoitteita täydennetään Suomessa kansallisella sääntelyllä.
  - HE 105/2026 vp:ssä ehdotetaan säilytettäväksi nykyisen rahanpesulain 3 luvun 16 §:ää vastaava sääntely, jolla ilmoitusvelvollisten velvoitteet ulotetaan myös sektorikohtaisiin pakotteisiin ja kansallisiin jäädyttämispäätöksiin.
- AMLA valmistelee pakotteita koskevia ohjeita (Guidelines) kaikille ilmoitusvelvollisille (julkaisu 2027).
- Myös EBAn pakoteohjeet **EBA/GL/2024/14**, jotka koskevat CRD-, PSD2- ja EMD-sääntelyn piiriin kuuluvia finanssilaitoksia, jäävät EBAn vastuulle ja voimaan.
- Sen sijaan EBAn toiset pakoteohjeet **EBA/GL/2024/15** , jotka koskevat muun muassa maksupalveluntarjoajia ja kryptovaratoimijoita, siirtyvät AMLA:n vastuulle. EBAn ohjeita sovelletaan normaaliin tapaan, kunnes AMLA toisin ilmoittaa.

Raportoinnin muutokset

- **AMLA**
  - 31.3.2027: Suoravalvontaan ehdolla olevat yhtiöt ja niiden sivuliikkeet (EBA DPM 4.4)
    - Risk Assessment (asiakkaat, varat, transaktiot)
    - Eligibility (ryhmärakenne, cross-border -toiminta) (vain yksi raportoija per ryhmä)
    - Raportoinnin piiriin kuuluviin yhtiöihin otetaan yhteyttä lähiaikoina
  - **31.3.2028: Koko finanssisektori alkaa raportoida Risk Assessment -moduulin mukaisesti**
    - Vakuutussektorilta muut kuin henki- ja sijoitusvakuutuksia tarjoavat vakuutusyhtiöt kuitenkin rajattu pois
    - Raportointiprosessi vielä avoinna AMLA:ssa (EBA DPM ei välttämättä jatku)
- **RA-tiedonkeruu**
  - 2027: Lisätty kysymys: **Tarjoaako yhtiö vIBAN-ratkaisuja (virtual IBAN)?**
  - 2028: Laajempi muutospaketti, jossa mm. poistetaan päällekkäisyydet AMLA-raportoinnin kanssa

Miten uutta sääntelykehikkoa koskevaa tietämystä ja ymmärrystä edistetään?

AMLAn yhteistyömalli yksityisen sektorin kanssa

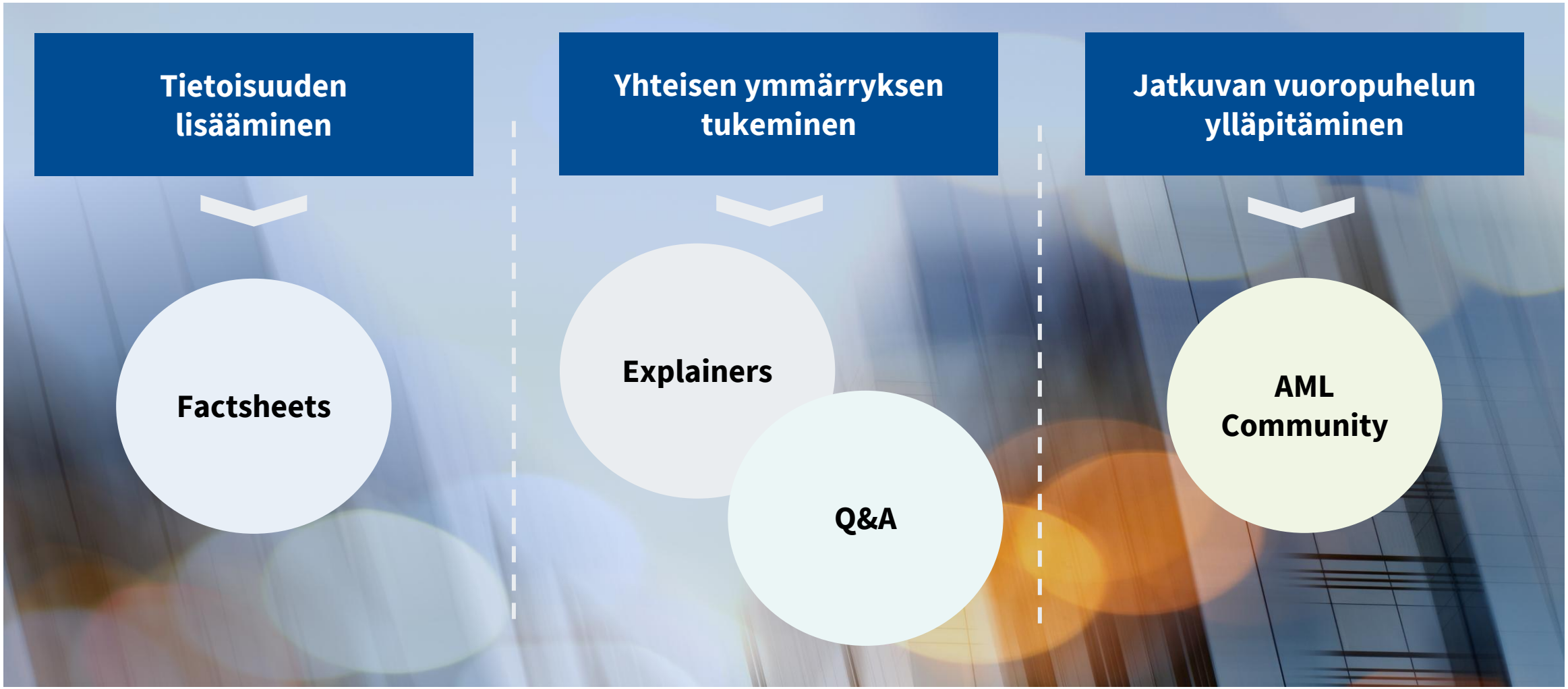
Tavoitteet ennen 10.7.2027:

1. lisätä tietoisuutta AMLAn uudesta sitovasta sääntelystä (erityisesti AMLR ja RTS) ja ohjeista kaikkien ilmoitusvelvollisten keskuudessa.

2. luoda yhteistä ymmärrystä siitä, millaisia valvonnallisia odotuksia uuteen EU-sääntelyyn liittyy.

3. ylläpitää jatkuvaa vuoropuhelua, jotta uuden sääntelyn toimeenpanon haasteita voidaan tunnistaa ja yksityiseltä sektorilta voidaan saada palautetta.

AMLAn viestintävälineitä tietoisuuden ja ymmärryksen lisäämiseksi

Viestintävälineiden eroja: Factsheets ja Explainers

Factsheets

- Viestinnällisiä aineistoja
- Lisäävät tietoisuutta
- Tiiviitä ja helposti ymmärrettäviä yhteenvetoja AMLAn alemman tasoisesta sääntelystä

Lisäävät tietoisuutta ja helpottavat alemman tasoisen sääntelyn käyttöä

Explainers

- Tukevat käytännön toimeenpanoa
- Edistävät yhteistä ymmärrystä
- Tarjoavat kohdennettuja ja havainnollistavia käyttö-tapauksia ("best practice")

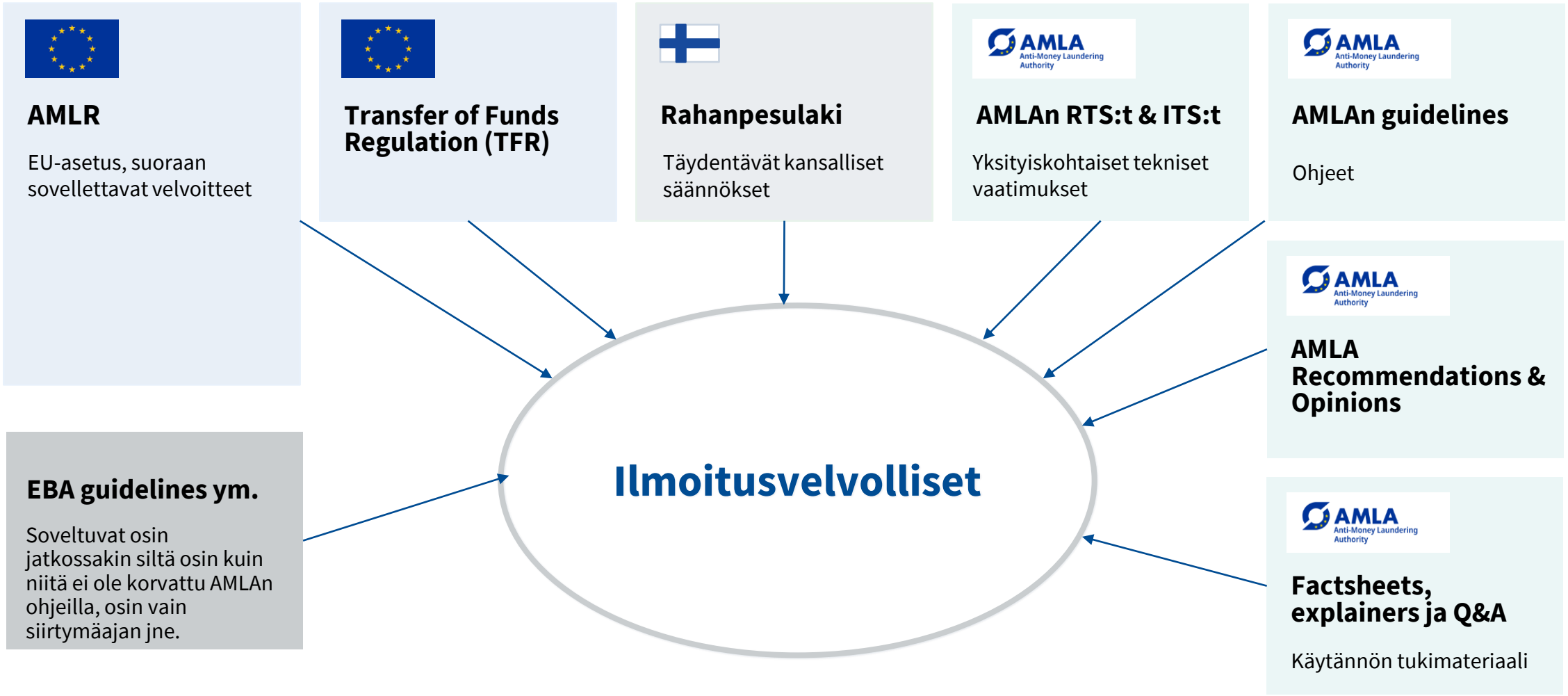
Lisäävät ymmärrystä ja selventävät valvonnallisia odotuksia

Huom! Factsheets ja Explainerit eivät ole oikeudellisesti sitovia.

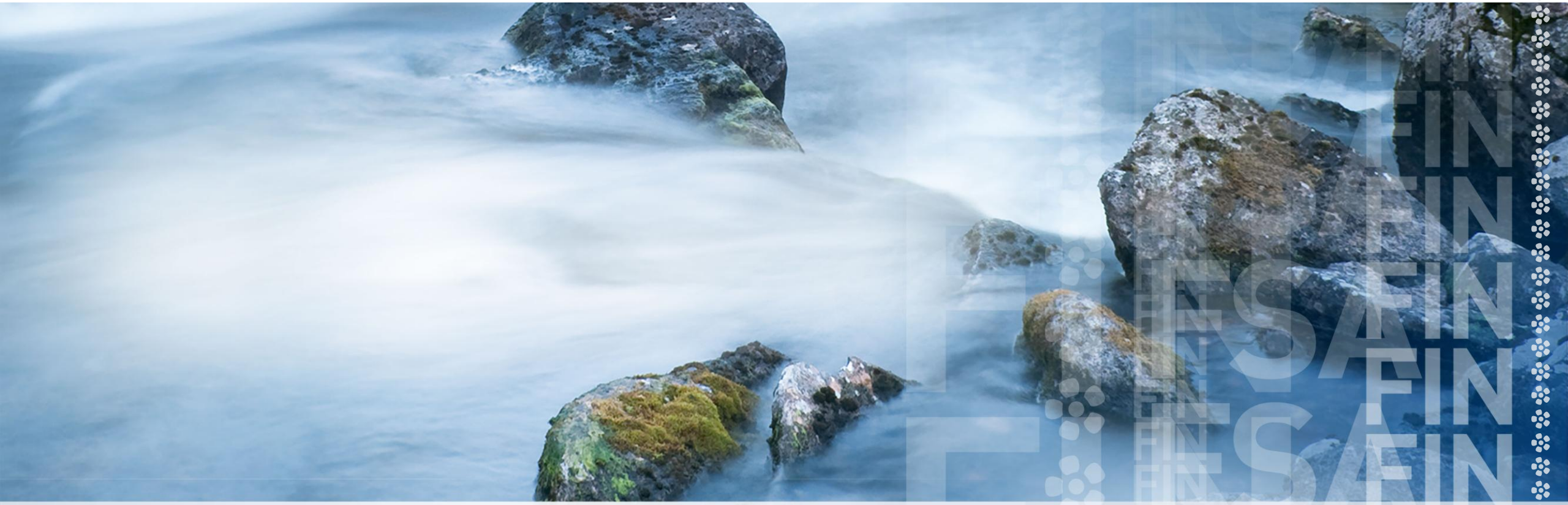
Ohjaavien ja selittävien aineistojen oikeudellinen merkitys
Guidelines vs. Explainers

Vertailukohta	GL:t	Explainerit
Tavoite	Määrittävät valvonnallisia odotuksia koskevia periaatteita	Tarjoavat kohdennettuja ja havainnollistavia esimerkkejä toimeenpanosta
Oikeudellinen asema	Eivät oikeudellisesti sitovia, mutta niihin sovelletaan ***"comply or explain"*** -mekanismia	Eivät oikeudellisesti sitovia
Muodollisuus	Perustuvat AMLAR 54 artiklaan; julkinen kuuleminen ja kustannus-hyötyanalyysi lähtökohtaisesti edellytetään	Epämuodollisia policy-tuotteita
Hyväksyjä	AMLA GB-SUP	AMLA GB-SUP; toimivalta voidaan delegoida ICPSS:lle tai ICSUP:lle

Monitasoinen sääntelykehikko
Tunnista, mikä sitoo, mikä ohjaa ja mitä sovelletaan eri tilanteissa

Poimintoja keskeisistä muutoksista valvottaville

Asiakkaan tunteminen (CDD)

- Asiakkaan tuntemisen perusrakenne säilyy, mutta sääntely yksityiskohtaistuu.
- AMLR ja sitä täydentävä CDD RTS -luonnos täsmentävät aikaisempaa enemmän mm. sitä, mitä tietoa kerätään, miten tieto todennetaan ja millä lähteillä todentaminen voidaan tehdä.
- Luonnollisista henkilöistä kerätään esimerkiksi kaikki nimitiedot sekä syntymäpaikka- ja kansalaisuustiedot. Osoitetietovaatimuksia voidaan tietyissä vähäriskisissä tilanteissa keventää riskiperusteisesti.
- **Tuntemistiedot tulee myös verifioida!**
- Jos henkilöllisyysasiakirja ei sisällä kaikkia tarvittavia tietoja, puuttuvat tiedot voidaan hankkia luotettavista ja riippumattomista lähteistä. RTS täsmentää myös niiden luotettavuuden arviointia.

Vaihtoehtoiset tunnistamismenetelmät

- Jos asiakasta ei voida tunnistaa kasvokkain eikä hänellä ole käytettävissään hyväksyttyä sähköistä tunnistusvälinettä, voidaan käyttää vaihtoehtoisia todentamismenetelmiä, kunhan ne perustuvat luotettaviin tietolähteisiin ja sisältävät RTS:n mukaiset suojatoimet

Sähköinen tunnistaminen

- RTS:n liite I määrittelee vähimmäistiedot, joita sähköisten tunnistusvälineiden ja luottamuspalvelujen tulee kyetä tuottamaan CDD-tarkoituksiin.
- Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että kaikkia tietoja olisi kerättävä jokaisessa asiakassuhteessa.

Asiakkaan tuntemistietojen päivittämisestä

- AMLR art. 26(2) asettaa päivitykselle enimmäisajat:
  - Korkeariskiset asiakkaat: max. 1 vuosi
  - Muut: max. 5 vuotta
  - Em. päivitysvälit ovat **enimmäisaikoja**, eivät suositeltuja päivityssyklejä.
  - Päivityssyklin tulee määräytyä **asiakassuhteen riskin perusteella**.
  - Tuntemistiedot tulee tarkistaa myös ennalta määrättyjen päivityssyklien välillä mm. jos asiakkaan olennaisissa olosuhteissa tapahtuu muutos tai ilmoitusvelvollinen saa tietoonsa olennaisen uuden seikan (AMLR 26(3)).

Asiakkaan tunteminen: CDD RTS-luonnoksessa esitetyt siirtymäsäännöt

- Olemassa olevien asiakkaiden tuntemistiedot ja asiakirjat on saatettava AMLR:n ja CDD RTS:n vaatimusten mukaisiksi **riskiperusteisesti.**
- **Nykyistä asiakaskantaa ei tarvitse saattaa uuden sääntelyn mukaiseksi yhdellä kertaa, vaan päivittäminen voidaan tehdä riskiperusteisesti** soveltamalla AMLR 26(2) artiklan enimmäisaikoja:
  - korkeariskiset asiakkaat: enintään 1 vuosi
  - muut asiakkaat: enintään 5 vuotta.
- 1 ja 5 vuoden määräajat alkavat CDD RTS:n voimaantulosta
  - RTS tulee voimaan 20 päivää sen jälkeen, kun se on julkaistu EU:n virallisessa lehdessä.
  - RTS:n esitetään tulevan sovellettavaksi 6 kk:n kuluttua voimaantulosta.

Tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan määrittäminen (beneficial owners, BO)
Kaksi testiä

Testi 1:

Omistukseen perustuva kriteeri

- **Tasan 25 % tai enemmän** osakkeista, äänioikeuksista tai muusta omistusosuudesta
  - Muutos nykytilaan, jossa >25%
- Myös oikeus osuuteen voitoista muista sisäisistä varoista tai likvidaatiotaseesta huomioon
- Huomioon kaikki osakkeenomistukset jokaisella omistustasolla
- Poikk. komissio voi määrittää korkeamman ML/TF-riskin yritysryhmille alemman %-osuuden (lähtökohtaisesti max. 15 %). Komission arvio tehtävä viimeistään 10.7.2029.
- Suora tai välillinen omistus
- AMLR art. 52

Testi 2:

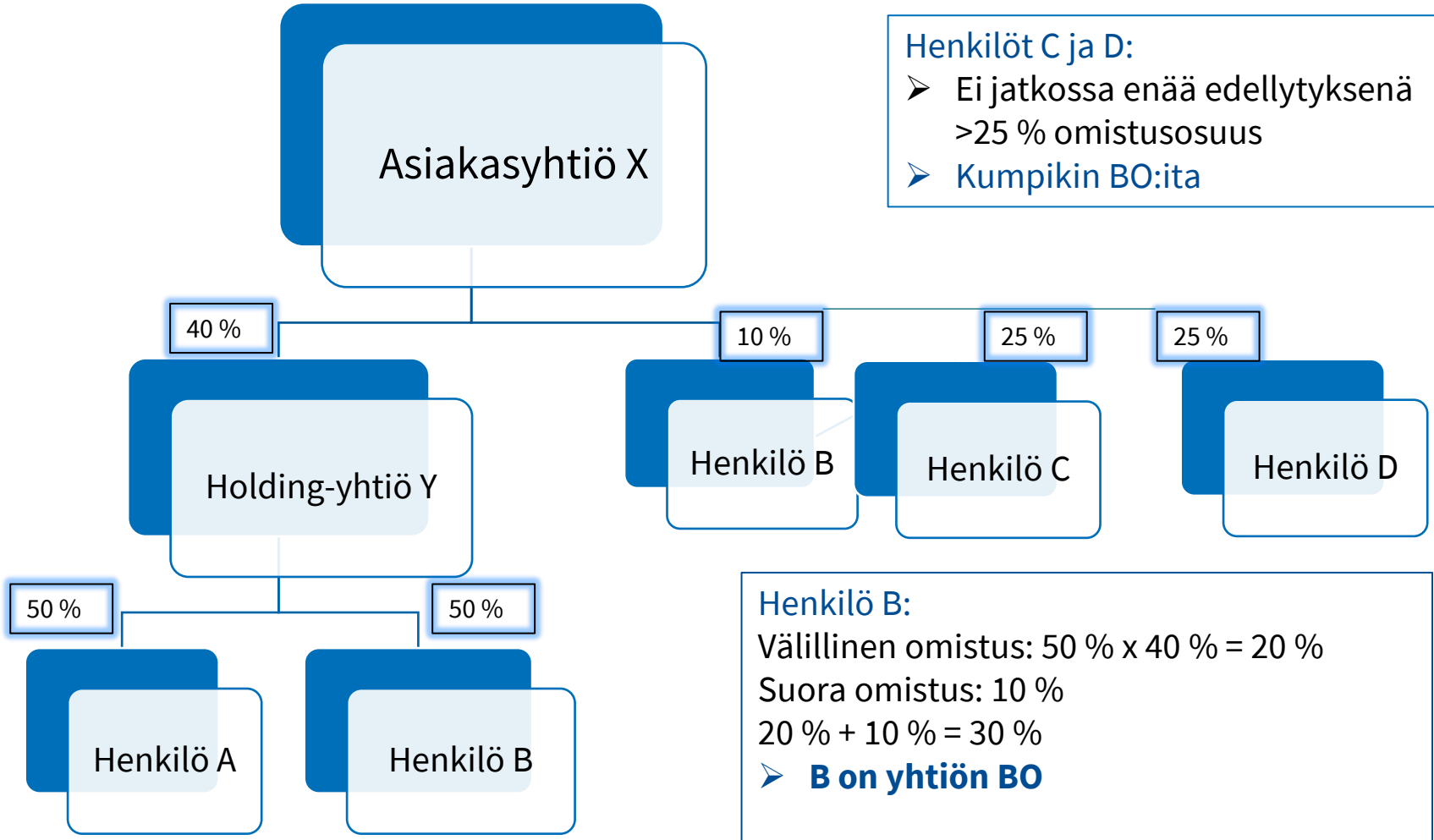
Määräysvaltaan perustuva kriteeri

- Omistusoikeuteen perustuva määräysvalta, jolla tarkoitetaan suoraa tai välillistä omistusosuutta, joka on 50 % + 1 osuus osakkeista tai äänioikeuksista tai muusta omistusoikeudesta
- Määräysvalta muilla keinoin riippumatta omistusosuudesta
- Esim. oikeus nimittää enemmistö hallituksen jäsenistä, veto-oikeudet, muodolliset ja epämuodolliset sopimukset, perheenjäsenten väliset suhteet
- Suora tai välillinen omistus
- AMLR art. 53

➢ Lisäksi mahdollista **samanaikainen omistusoikeus ja määräysvalta omistusrakenteessa** AMLR art. 54

Esimerkki

Henkilö A:
Välillinen omistus
50 % x 40 % = 20 %
- Omistukseen perustuva kriteeri ei täyty
- Testi 2: täyttyykö määräysvaltaan perustuva kriteeri?

Henkilöt C ja D:
- Ei jatkossa enää edellytyksenä >25 % omistusosuus
- Kumpikin BO:ita

Henkilö B:
Välillinen omistus: 50 % x 40 % = 20 %
Suora omistus: 10 %
20 % + 10 % = 30 %
- **B on yhtiön BO**

Tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan henkilöllisyyden todentaminen

- *AMLR* 22(7) mahdollistaa tosiasiallisen edunsaajan henkilöllisyyden todentamisen kahdella vaihtoehtoisella tavalla:

1. Asiakkaan henkilöllisyyden todentamista vastaavalla tavalla
2. Kohtuullisin toimenpitein asiakkaalta tai muista luotettavista lähteistä hankittujen tietojen perusteella
   - ➢ Esimerkiksi julkisista rekistereistä tai muista luotettavista lähteistä.
   - ➢ Riskiperusteisuus: vaihtoehdossa 2 hankittavien tietojen ja toteutettavien toimenpiteiden laajuuden ja luonteen tulee olla oikeassa suhteessa tunnistettuun ML/TF-riskiin (esim. liikesuhteeseen ja omistusrakenteeseen liittyvät riskit).

- Lisäksi aina tulee tarkistaa keskitetyn BO-rekisterin tiedot

- *CDD RTS –luonnoksen* mukaan kohtuullisina toimenpiteinä voidaan käyttää tietoja esim.
  - muista julkisista rekistereistä ja luotettavista kansallisista järjestelmistä
    - kaupparekisteri
    - väestörekisteri
    - verorekisteri
    - kiinteistörekisteri
  - muista luotettavista lähteistä, kuten
    - luotettavat tietopalvelujen tarjoajat
    - luotto- ja finanssilaitokset
    - saman konsernin muut ilmoitusvelvolliset
    - oikeushenkilön asiakirjat, joissa BO on nimetty ja henkilöllisyys asianmukaisesti varmennettu.

➢ **Pelkkä BO-rekisterin tietojen tarkistaminen ei riitä edes vähäisen riskin tilanteissa**

Mitä tehdään, jos em. testien 1-2 perusteella yhtään tosiasiallista omistajaa ja edunsaajaa ei pystytä tunnistamaan

- Ensin tulee käyttää **kaikki mahdolliset keinot** tosiasiallisen omistajan ja edunsaajan tunnistamiseksi.
- Jos BO:ta ei tämänkään jälkeen tunnisteta tai on epäilyksiä siitä, ovatko tunnistetut henkilöt tosiasiallisia omistajia ja edunsaajia, tulee
  - ➢ kirjata, että tosiasiallista omistajaa ja edunsaajaa ei ole tunnistettu
  - ➢ tunnistaa kaikki oikeushenkilön ylempään johtoon kuuluvat luonnolliset henkilöt
  - ➢ todentaa heidän henkilöllisyytensä.
    - Poikkeus: Jos henkilöllisyyden todentaminen voisi paljastaa asiakkaalle BO:ta koskevan epäilyn, todentamisesta on pidättäydyttävä ja toteutetut selvittämistoimet on sen sijaan dokumentoitava.
- ➢ BO:n tunnistamiseksi tehdyt toimet sekä tunnistamisessa kohdatut vaikeudet ja syyt siihen, miksi jouduttiin turvautumaan ylempään johtoon kuuluviin henkilöihin, tulee aina dokumentoida.

Prosessi tiivistetysti

BO:n tunnistaminen

BO:n henkilöllisyyden todentaminen:

1) AMLR 22(6) mukainen todentamistapa

TAI

2) kohtuulliset toimenpiteet ja luotettavat lähteet

BO-rekisterin tietojen tarkistaminen (AMLR 22(7)

BO-tietojen eroavaisuuksista ilmoittaminen

- ilman aiheetonta viivytystä, max. 14 päivän kuluessa

- poikkeukset: vanhentuneet tiedot, vähäiset epätarkkuudet

Compliance manager

Vaatimustenmukaisuudesta vastaava johtaja

- on hallintotoimintoa hoitavan ylimmän hallintoelimen jäsen (*management body in its management function*)
  - HE 105/2026 vp:n perustelujen mukaan hallintotoimintoa hoitavalla ylimmällä hallintoelimellä tarkoitettaisiin Suomessa ilmoitusvelvollisen liiketoiminnasta vastaavaa johtoa.
  - Fivan näkemyksen mukaan määritelmän olisi syytä kattaa liiketoiminnasta vastaavan johdon ohella myös riippumattomien valvontatoimintojen johtajat.
    - määritelmä pitäisi sisällään toimitusjohtajan sekä muut ilmoitusvelvollisen hallinto- ja ohjausjärjestelmässä määritellyt toimitusjohtajan välittömässä alaisuudessa toimivat henkilöt, jotka tosiasiallisesti johtavat ilmoitusvelvollisen liiketoiminta-, valvonta- tai tukitoimintoja.
- Tehtävänä varmistaa, että sisäiset toimintaperiaatteet, menettelytavat ja valvontatoimenpiteet ovat johdonmukaisia ilmoitusvelvollisen riskialtistuksen kanssa ja että ne pannaan täytäntöön.
- Raportoi ylimmälle hallintoelimelle sisäisten AML/CFT-toimintaperiaatteiden, menettelyjen ja kontrollien toimivuudesta vähintään vuosittain ja huolehtii havaittujen puutteiden korjaamisesta.

Compliance officer

Vaatimustenmukaisuudesta vastaava toimihenkilö

- Vastaa AML/CFT- ja pakotevaatimusten päivittäiseen toteuttamiseen liittyvistä toimintaperiaatteista, menettelytavoista ja valvontatoimenpiteistä, toimii viranomaisyhteyshenkilönä ja huolehtii epäilyttävistä liiketoimista ilmoittamisesta.
- Riittävät resurssit ja toimivaltuudet: compliance-toiminnolle on turvattava tehtäviin nähden riittävä henkilöstö, teknologia, tiedonsaanti ja valtuudet.
- Riippumattomuus ja suoja: compliance officeria on suojattava vastatoimilta ja kaupallisten intressien epäasianmukaiselta vaikutukselta.
- Suora raportointiyhteys ylimpään hallintoelimeen: compliance officerin ja tarkastustoiminnosta vastaavan on voitava raportoida ja nostaa huolenaiheita suoraan ja riippumattomasti.

Sama henkilö/muihin tehtäviin yhdistäminen:

- compliance managerin ja compliance officerin tehtävät voidaan yhdistää samalle henkilölle, jos se on toiminnan koon, luonteen, riskien ja monimutkaisuuden perusteella perusteltua.
- Tehtävät voidaan yhdistää myös muihin tehtäviin.

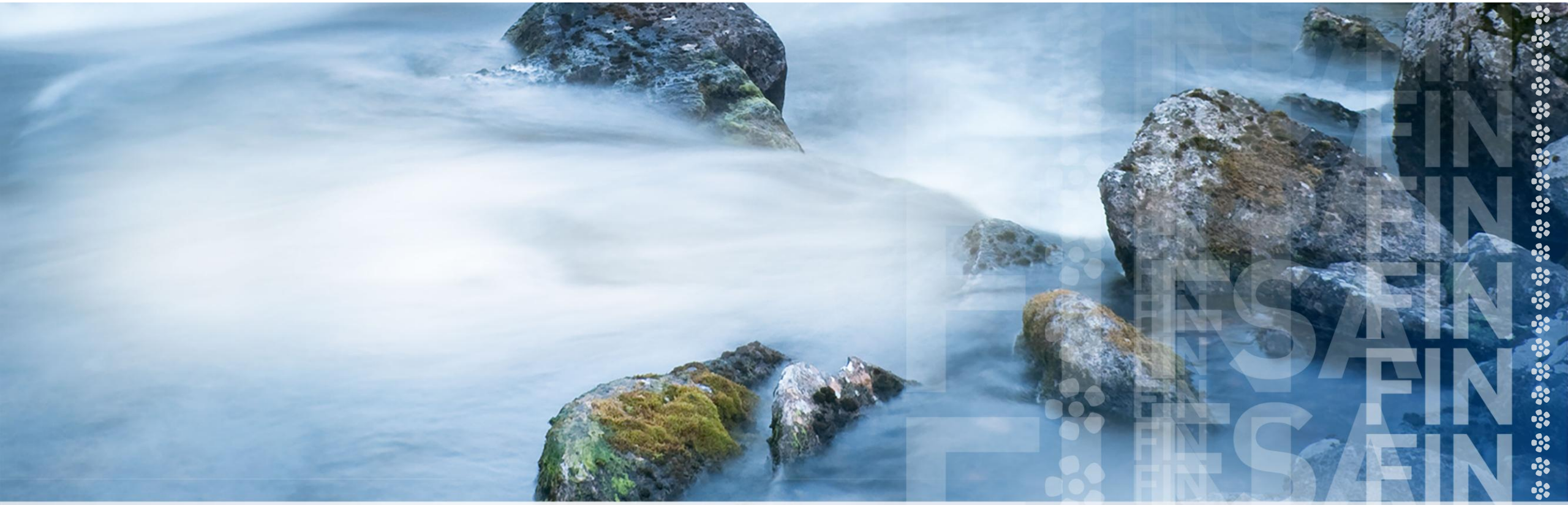
Rahastoyhtiön asiakkaan määritelmään on esitetty muutosta

- HE 105/2026 vp:ssä ehdotetaan kansallista sääntelyä siitä, kuka katsotaan asiakkaaksi rahastojen jakeluketjussa

Rahastoyhtiön asiakas	• Jos sekä rahastoyhtiö että jakelija ovat AML-sääntelyn mukaisia ilmoitusvelvollisia ja niiden välillä on sopimussuhde, asiakas on jakelija • Jos em. kriteerit eivät täyty tai rahastoyhtiö hoitaa jakelun itse, rahasto-osuudenomistaja on asiakas
Jakelijan asiakas	• rahasto-osuudenomistaja

- Hallituksen esityksen käsittely on kesken.

Miten tässä vaiheessa voi varautua tuleviin muutoksiin?

Mitä tiedämme jo nyt ja mikä on vielä auki?

Tiedämme nyt:

- AMLR soveltaminen alkaa 10.7.2027
- Keskeiset RTS:t koskien CDD:tä, liikesuhteen määritelmää ja konsernivaatimuksia on hyväksytty AMLAssa
  - Näiden myötä vaatimukset yksityiskohtaistuvat mm. CDD:n, riskienhallinnan ja sisäisten kontrollien osalta
- Osa AMLAn ohjeista (guidelines) valmistuu vasta vuonna 2027 tai myöhemmin

Vielä täsmentyy:

- Komission käsittelyn mahdolliset muutokset ja RTS:ien lopullinen julkaisu
- GL:ien lopullinen sisältö ja voimaantulon ajoitus (eivät edellytä komission hyväksyntää)
- Siirtymäsäännöt ja uusien ja nykyisten ohjeiden (mm. EBAn GL:t) yhteensovitus
- Kansallisen rahanpesulain lopullinen sisältö eduskuntakäsittelyn jälkeen.

Mitä toimia voi tehdä jo nyt, vaikka sääntelyn lopullinen sisältö ei ole vielä selvillä?

1

Gap-analyysi

Vertaa nykyisiä menettelyjä AMLR:n velvoitteisiin ja jo julkaistuihin RTS:iin. Huomioi, että komission hyväksyntä puuttuu vielä tässä vaiheessa RTS:ltä.

2

Data ja järjestelmät

Tunnista CDD-tietojen, verifioinnin, riskiluokituksen ja monitoroinnin muutostarpeet.
Huomioi joustontarve sillä kaikki alemmantasoinen sääntely ei ole vielä selvillä.

3

Vastuut ja resurssit

Määritä, kuka vastaa muutoksista, kuka tekee tarvittavat päätökset ja miten toimeenpano resursoidaan.

4

Ulkoistukset ja ryhmärakenteet

Käy läpi sopimukset, tiedonvaihto ja vastuunjako.

5

Dokumentaatio ja koulutus

Varaudu tekemään päivityksiä toimintaperiaatteille, menettelytavoille ja sisäiseen valvontaan.
Kartoita koulutustarpeet ja suunnittele, milloin ne toteutetaan.

6

Sääntelyseuranta (RTS:t ja GL:t)

Pidä kirjaa alemman tason sääntelyn eri vaiheista: hyväksytty AMLA:ssa, komission käsittelyssä, konsultaatiossa, lopullinen, soveltaminen alkaa jne.

Kysymyksiä ja keskustelua

Ennakkoon saatuja kysymyksiä riskiarvioihin (BWRA) liittyen

- Onko konsernin laadittava erillinen konserninlaajuinen riskiarvio, vaikka kaikilla konserniin kuuluvilla yhtiöillä olisi oma AMLR:n mukainen riskiarvio?
- Mitä konserninlaajuisessa riskiarviossa pitäisi erityisesti huomioida?
- Mitä AMLR:n 10 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu compliance officerin vastuu riskiarvion laatimisesta käytännössä sisältää?
- Missä määrin riskiarvion valmistelua voidaan antaa muiden sisäisten toimintojen, kuten riskienhallintatoiminnon, tehtäväksi?

Lisätietoja

AMLAR: Regulation (EU) 2024/1620
AMLR: Regulation (EU) 2024/1624
AMLD: Directive (EU) 2024/1640
AMLD V: Directive (EU) 2015/849
TFR: Regulation (EU) 2023/1113
AMLA: Regulatory Instruments: This page provides an overview of the policy mandates assigned to AMLA and tracks the Authority's work on the development of these regulatory instruments.

Tietojenvaihtokumppanuudet

Pekka Vasara, toimistopäällikkö

Määritelmät

- Tietojenvaihtokumppanuuksissa on kyse rakenteesta, jossa ilmoitusvelvolliset voivat vaihtaa keskenään ja **tarvittaessa** viranomaisten kanssa AML/CFT-tarkoituksessa sellaista asiakas-, liiketoimi-, riski- ja epäilytietoa, joka yksittäisen toimijan käytössä antavat vain osittaisen kuvan toiminnasta.
- Keskeinen periaate on, ettei kumppanuus muodosta yleistä oikeusperustaa valvottavien väliseen asiakastietojen vaihtamiseen.
- Tiedonvaihdon tulee olla **tarkoitussidonnaista ja välttämätöntä**.
- Vastuu AML/CFT-velvoitteiden noudattamisesta säilyy kullakin osallistujalla.
- Valvottava ei myöskään saa ulkoistaa omaa harkintaansa kumppanuudelle: se ei saa perustaa asiakkaaseen vaikuttavaa ratkaisua yksinomaan toiselta osallistujalta saamaansa tietoon.

FATF kannustaa vahvasti tiedonvaihtoon

FATF on nostanut tiedonvaihtokumppanuudet keskeiseen asemaan mm. petosrikollisuuuden torjunnassa.

- FATF:n vuoden 2026 **PPP-selvitys (***Information Sharing to Combat Illicit Finance, 8.7.2026***)** tunnisti maailmanlaajuisesti vähintään 84 public-private partnership -järjestelyä.
- Yli 75 % raportoineista valtioista käyttää kumppanuuksia strategisen tiedon, kuten typologioiden, red flags -indikaattorien ja riskitrendien, vaihtamiseen.
- Yli puolessa käytössä on myös operatiivista tietojenvaihtoa, joka voi sisältää esimerkiksi tapaustietoja, epäilyindikaattoreita ja KYC/CDD-tietoja.
- FATF:n näkökulmasta olennaista ei siten ole pelkästään lisätä tiedon määrää, vaan **yhdistää pankkien, muiden valvottavien, FIU:n, valvojien, lainkäyttöviranomaisten** ja muiden toimijoiden kuten sosiaalisen median alustojen , hallussa olevia tietoja. Näin rikollinen toiminta voidaan tunnistaa aikaisemmin ja epäilyttävistä liiketoimista tehtävien ilmoitusten laatu paranee.
- FATF pitää PPP-mallia nimenomaan tehostettuna yhteistyömuotona, ei FATF-standardien edellyttämänä pakollisena rakenteena. Meneillään on keskustelu mahdollisista muutoksista FATF standardeihin tiedonvaihdon tehostamiseksi.

Kehitys Suomessa tiedonvaihtokumppanuuksien osalta

Kansallinen rahanpesun, terrorismin rahoittamisen ja kohdennettujen talouspakotteiden kiertämisen estämisen toimintasuunnitelma 2026–2029 painottaa tiedonvaihdon merkitystä.

Toimenpide 2.1.3 kuuluu:

> **”Viranomaiset edistävät rahanpesuasetuksen mukaisten tietojenvaihtokumppanuuksien syntymistä ensisijassa finanssialalla siten, että kumppanuudet tukevat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen operatiivista torjuntaa, ilmiötiedon muodostamista ja viranomaisten ennakoivaa toimintaa.”**
>
> **https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/items/dfc00112-7056-493f-8ca6-1949a6a22ce0**
>
> Toimintasuunnitelmassa vastuut ja aikataulu on määritelty seuraavasti:

- **Päävastuutahot**: Finanssivalvonta ja Tietosuojavaltuutetun toimisto. [julkaisut....euvosto.fi]
- **Muut vastuutahot**: valtiovarainministeriö, sisäministeriö ja KRP:n rahanpesun selvittelykeskus.
- **Aikataulu**: 2027–2029

AMLR artikla 75 tiedonvaihdon perustana

Mitä valvottavat voivat AMLR 75 artiklan perusteella tehdä?

- AMLR:n 75 artikla muodostaa 10.7.2027 alkaen nimenomaisen EU-oikeudellisen perustan tiedonvaihtokumppanuuksille.
- Kumppanuuden jäsenet voivat vaihtaa keskenään tietoja, kun se on **ehdottoman välttämätöntä** AMLR:n III luvun asiakkaan tuntemista koskevien velvoitteiden ja 69 artiklan epäilyttävää liiketoimea koskevien velvoitteiden täyttämiseksi.
- Vaihdettavat tiedot voivat koskea esimerkiksi:
  - asiakkaan ja tosiasiallisen edunsaajan tunnistamista;
  - asiakassuhteen tarkoitusta ja luonnetta sekä varojen tai varallisuuden alkuperää;
  - asiakkaan liiketoimia;
  - asiakkaaseen liittyviä korkeamman ja alemman riskin tekijöitä;
  - valvottavan omaa asiakkaan riskiarviota;
  - epäilyttävää toimintaa koskevia tietoja.

Resl ja tiedonvaihtokumppanuudet

Hallituksen esityksessä uudeksi rahanpesulaissa artikla 75:tä ei ole implementoitu erillisellä uudella kansallisella “tietojenvaihtokumppanuuspykälällä”, eikä Finanssivalvonnasta annettuun lakiin ehdoteta nimenomaista artikla 75:tä koskevaa säännöstä.

Ratkaisu perustuu siihen, että AMLR:n artikla 75 on suoraan sovellettavaa asetusta.

Valittu lainsäädäntöratkaisu myös ilmaistaan varsin selvästi.

Hallituksen esitys uudeksi rahanpesulaiksi (sivu 150):

- *”Tässä esityksessä ei ole valmisteltu ehdotusta yksityiskohtaisemmista tietosuojavaatimuksista tietojenvaihtokumppanuuksille, sillä valmistelussa ei ole tullut esiin sellaisia tietosuojaan liittyviä kysymyksiä, joista tulisi antaa yksityiskohtaisempia säännöksiä.”*
- *”Lisäksi rahanpesuasetuksen 75 artikla ei vaikuta sisältävän artiklatasolla kansallista sääntelyliikkumavaraa.”*

Finanssivalvonnalla merkittävä rooli

- AMLR 75(2) tekee valvojasta käytännössä kumppanuuden **ennakollisen portinvartijan**.
- Valvottavan, joka aikoo osallistua kumppanuuteen, on ilmoitettava tästä omalle valvojalleen. Valvojan on **ennen kumppanuuden toiminnan aloittamista** tarkastettava, että järjestelyssä on asianmukaiset mekanismit 75 artiklan noudattamiseksi ja että edellytetty tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi (DPIA) on tehty.
- Tarvittaessa valvojien on konsultoitava toisiaan, tietosuojaviranomaisia ja rahanpesun selvittelykeskusta.
  - Varsinkin rajat ylittävän tiedonvaihdon osalta on tärkeää, että kaikki valvojat ja rahanpesun selvittelykeskukset ovat tietoisia tiedonvaihtokumppanuuksista.
- Suomessa tämä tarkoittaa Finanssivalvonnan näkökulmasta vähintään kolmea tehtävää:
- **Ennakkovarmennus**: arvioidaan ennen toiminnan käynnistymistä 75 artiklan mukaisten edellytysten täyttyminen.
- **Jatkuva valvonta**: seurataan, että Finanssivalvonnan valvottavat käyttävät kumppanuutta lain sallimaan tarkoitukseen eivätkä esimerkiksi automaattiseen asiakkuuden päättämiseen (de-risking).
- **Viranomaisyhteistyö**: yhteistyö erityisesti tietosuojaviranomaisen, FIU:n ja tarvittaessa muiden AML-valvojien kanssa.

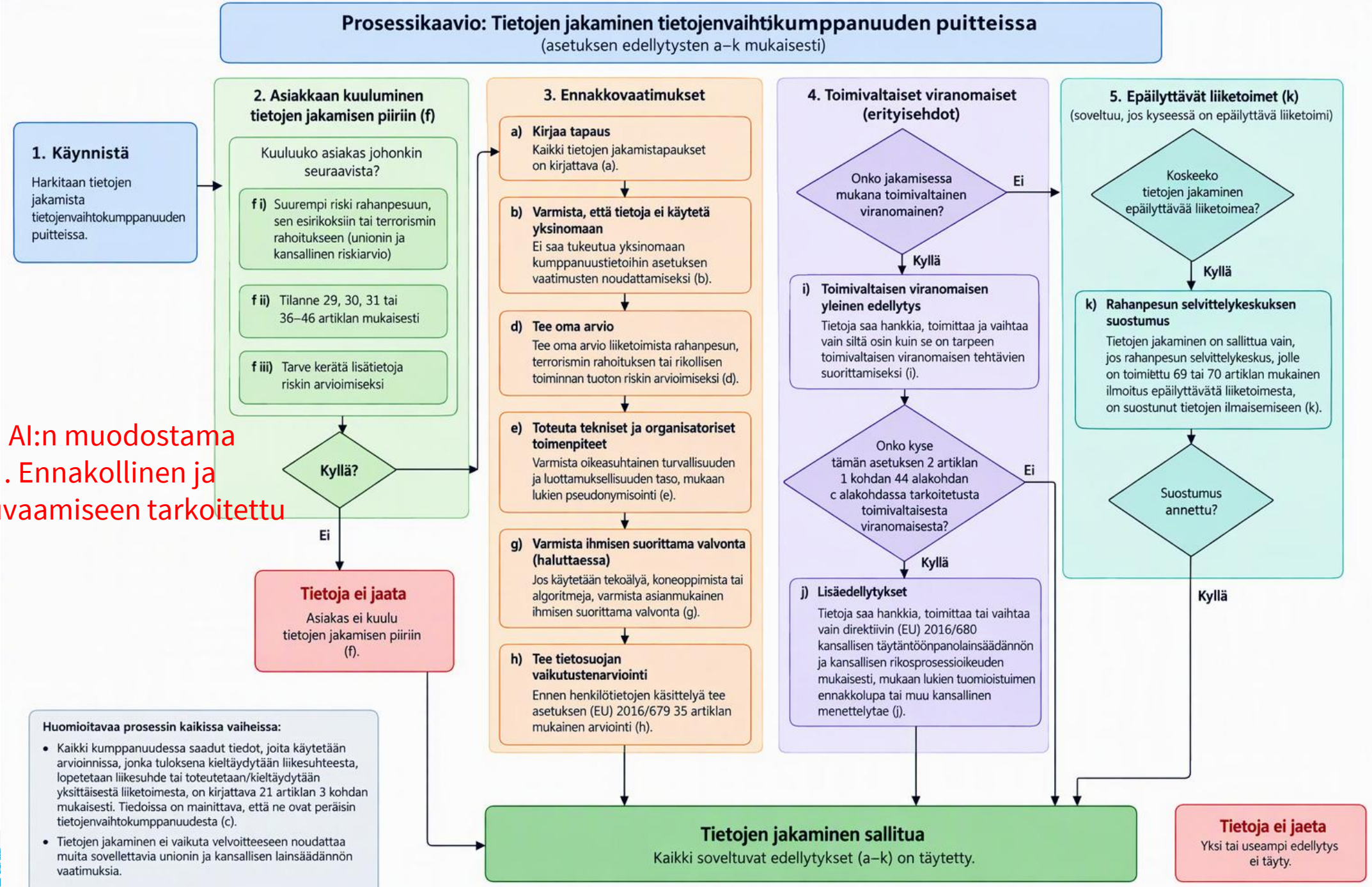
AMLA ja Euroopan tietosuojaneuvosto (EDPB) valmistelevat yhteisiä ohjeita (joint guidelines) tietojenvaihtokumppanuudesta

- AMLA ja EDPB valmistelevat yhdessä ohjeita siitä, miten AMLR 75 artiklan kumppanuudet ja henkilötietojen suoja sovitetaan käytännössä yhteen.
- Tavoitteena on antaa sekä yrityksille, valvojille, FIU:ille että tietosuojaviranomaisille yhteinen tulkintakehys.
- Ohjeiden valmistelu on parhaillaan menossa ja julkinen konsultaatio on suunniteltu vuoden 2027 ensimmäiselle puoliskolle.

  https://www.amla.europa.eu/document/download/4bea43bc-fdbf-4fe7-a8f9-a9d84066bf2b_en?filename=Press%20Release%20-%20AMLA%20and%20EDPB%20to%20develop%20Joint%20Guidelines.pdf
- Finanssivalvonnalle AMLAn ja EDPB:n ohjeistus on hyvin merkittävää, koska **75 artiklan mukainen ennakkoarviointi tulee käytännössä edellyttämään yhteistä eurooppalaista käsitystä siitä, mitä valvojan on tarkastettava ennen kumppanuuden käynnistymistä.**

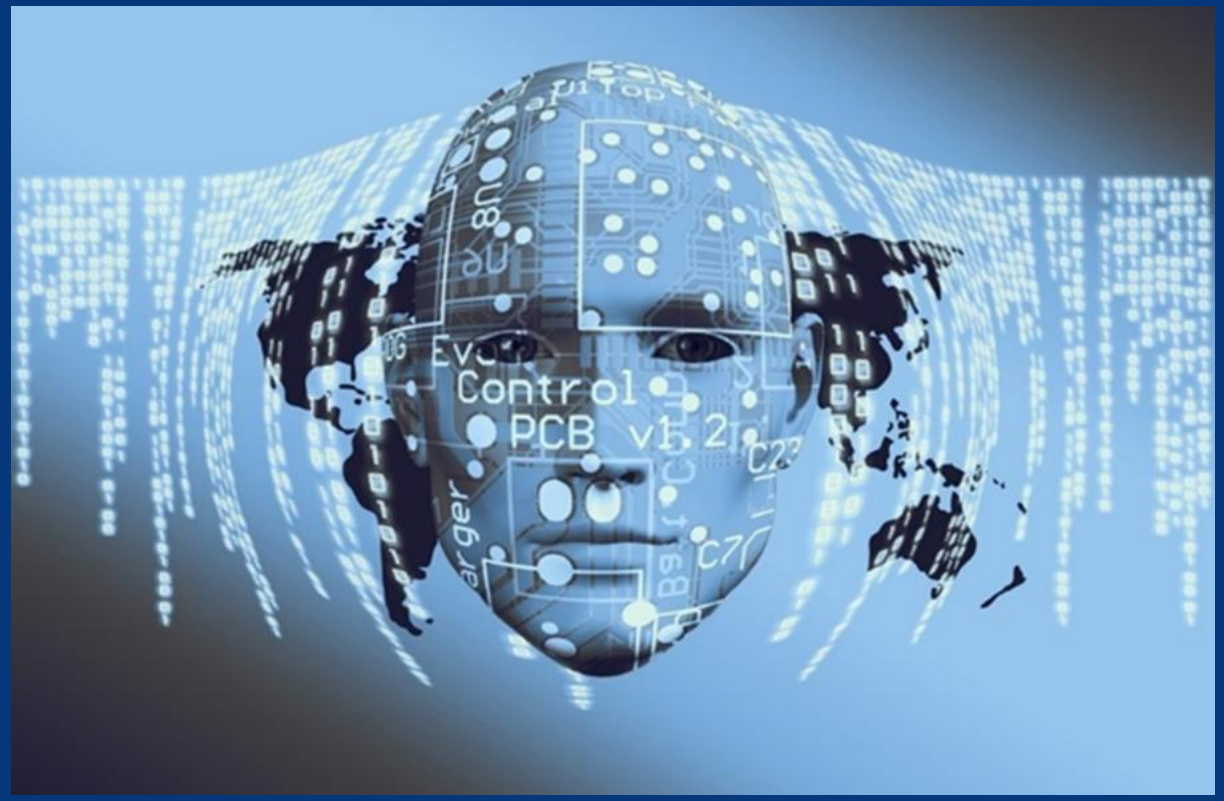
Ennakkoon tulleita kysymyksiä

- **21. Mitä AMLR 75 artiklan tietojenvaihtokumppanuudet tarkoittavat käytännössä?**
  - miten kumppanuus pitäisi rakentaa
  - mitä tietoja voidaan vaihtaa
  - ketkä voivat osallistua
  - miten ilmoitusvelvollisten kannattaa valmistautua
- **22. Miten AMLR 75 vaikuttaa nykyisiin suomalaisiin tietojenvaihtokumppanuuksiin?**
- **23. Miten tietosuoja, GDPR, salassapito ja liikesalaisuudet sovitetaan yhteen tiedonvaihdon kanssa?**
  - esimerkiksi voiko rahoitusyhtiö jakaa tietoa korkean petos-/ML-riskin myyjäliikkeestä tai asiakkaasta toiselle rahoitusyhtiölle
- **24. Mitkä ovat AMLR 75:n kansalliset oikeudelliset reunaehdot?**
  - suoraan sovellettava asetus
  - kansallisen lainsäädännön tarve
  - perusoikeudet
  - valtiosääntöoikeudelliset reunaehdot
- **25. Miltä tietojenvaihtokumppanuus näyttäisi konkreettisessa tapauksessa?**

HUOM! AI:n muodostama Kaavio . Ennakollinen ja vain kuvaamiseen tarkoitettu

Rahanpesun estämisen seminaari

Finanssivalvonta 12.11.2026

Ida-Ellen Kaski, Ylitarkastaja / Legal Officer
Keskusrikospoliisi / Rahanpesun selvittelykeskus

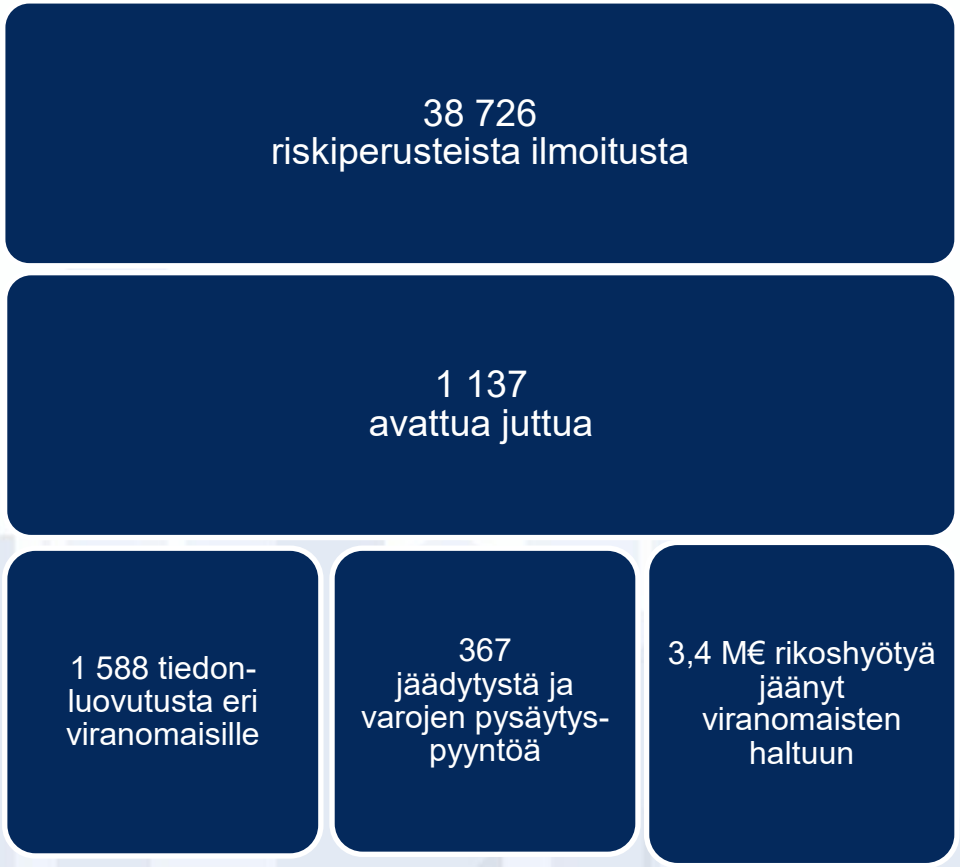
SISÄLTÖ

- Rahanpesun selvittelykeskus
- Mistä tehdä ilmoitus selvittelykeskukselle?
- Epäilyttävän liiketoimen ilmoitukset
- Huomioita pakoteilmoituksista ja ilmoittamisesta
- Rahanpesun selvittelykeskuksen julkaisuja

POLIISI

Rahanpesun selvittelykeskus

- Tehtävänä rahanpesun, sen esirikosten ja terrorismin rahoittamisen estäminen, paljastaminen ja selvittäminen sekä tutkintaan saattaminen
- Selvittely ja analysointi
  - Tiedonluovutukset
  - Tiivis kansainvälinen ja kansallinen yhteistyö
  - Aktiivinen kansainvälinen tiedonvaihto muiden FIU-yksiköiden kanssa

POLIISI

Mistä tehdä ilmoitus selvittelykeskukselle?

- **Ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta**
  - Ilmoitusvelvollisen tarvitse miettiä täyttyykö rahanpesun tunnusmerkistö tai onko kyse jostain rahanpesun esirikoksesta
- Jos miettii, pitäisikö tästä tehdä ilmoitus, niin ilmoitus tulee tehdä
  - Ei ole turhaa ilmoitusta
  - Selvittelykeskuksen tehtävä on määrittää, onko kyse rikoksesta vai ei

Ilmoitusvelvollisen on erityisesti kiinnitettävä huomiota liiketoimiin, jotka rakenteeltaan tai suuruudeltaan taikka ilmoitusvelvollisen koon tai toimipaikan osalta ovat epätavallisia. Samoin on meneteltävä, jos liiketoimilla ei ole ilmeistä taloudellista tarkoitusta tai ne eivät sovi yhteen sen kokemuksen tai tietojen kanssa, jotka ilmoitusvelvollisella on asiakkaasta. Tarvittaessa liiketoimeen liittyvien varojen alkuperä on selvitettävä.

STR
Tilisiirtoja
Tosite löytyy
Raha on vaihtanut omistajaa

SAR
Ei tilisiirtoja
Esim. epäilyttävää pyyntö tai yhteydenotto

POLIISI

Epäilyttävän liiketoimen ilmoitukset

Mikä tekee ilmoituksesta laadukkaan

- Selkeä ja tiivis ilmoitusteksti
- Vastaa kysymyksiin mitä, missä, milloin ja kuka
- Rakenteellinen muoto huomioitava (henkilöt, yhtiöt ja tilit)
- Oikein valitut indikaattorit

Miten SAR-velvollisuus jaetaan pääliikkeen ja ETA-sivuliikkeiden välillä?

- Rahanpesulain soveltamisalan mukaan ilmoitusvelvolliset
- Tapauskohtaista, pyrkimys siihen, että se yhtiö, jonka asiakas henkilö/yhtiö on
- FIU yksiköt voivat jakaa tietoja keskenään

Mitä tietoa ilmoituksessa pitää olla?

- Oman asiakkaan KYC-tiedot
- Epäilyttävät transaktiot on kirjattu ilmoitukselle
- Oleelliset liitteet (esim. tiliotteet, sähköpostit, varojen alkuperäselvitys, kopio kauppakirjasta/sopimuksesta)

Red flags (ML/TF)

- Kansalliset lähteet
  - RAP indikaattorijulkaisu
  - Kansalliset riskiarviot
  - Muut julkaisut
- Kansainväliset julkaisut
  - FATF, SNRA
  - Muiden maiden indikaattorijulkaisut

POLIISI

Esimerkkejä

Mahdollinen ihmiskauppa tai työperäinen hyväksikäyttö.

Asiakkaana on neljä saman ravintolan työntekijää: Henkilö A, Henkilö B, Henkilö C ja Henkilö D. Kaikki henkilöt ovat Maan X kansalaisia. Kaikki henkilöt saavat samansuuruista (noin 2 000 €) palkkaa samannimisestä yrityksestä, Osakeyhtiö X. Osakeyhtiö X ei ole ilmoitusvelvollisen asiakas, mutta rekisteritiedon mukaan Osakeyhtiö X:n päätoimiala on ravintolatoiminta ja yrityksellä on kaksi ravintolaa Helsingissä.

Kaikilla neljällä työntekijällä on samanlainen tililiikenne. Palkka maksetaan samana päivänä kaikille. Palkka nostetaan usein melkein kokonaan käteisenä tai se siirretään ulkomaalaisille tileille melkein heti palkanmaksupäivän jälkeen. Henkilöiden tileillä on todella vähän tai ei ollenkaan tavanomaisia elämisen kuluja.

Kaikki työntekijät ovat tulleet ilmoitusvelvollisen asiakkaiksi kahden kuukauden sisällä toisistaan. Henkilö A:n ja Henkilön B:n asiakkuudet avattiin molemmat 10.6.2026. Henkilön C asiakkuus avattiin 16.6.2026 ja Henkilön D 22.6.2026. Lisäksi Henkilö A ja Henkilö D ovat ilmoittaneet saman sähköpostiosoitteen KYC-tiedoissaan sekä Henkilöllä C ja Henkilöllä A on sama osoite väestötietojärjestelmässä.

Epäillään ihmiskauppaa tai työperäistä hyväksikäyttöä, koska asiakkailla ei ole tavanomaisia elämisen kuluja.

Mahdollinen luottopetos.

Asiakas, Henkilö Y, haki verkkopalvelussa 8.10.2026 käyttöluottoa 12 000 euroa. Hakemukseen hän ilmoitti vuosituloikseen 41 000 euroa ja työnantajakseen logistiikka-alan yrityksen (Yritys X). Liitteenä toimitettiin palkkalaskelma ja käyttöluoton tarkoitukseksi ilmoitettiin keittiöremontti. Luotto myönnettiin ja maksettiin asiakkaan tilille 9.10.2026.

Maksutietojen tarkastelussa havaittiin, että palkkalaskelmien muoto ja kirjaisintyyppi poikkesivat toisistaan ja työnantajan y-tunnus ei ollut kaikissa palkkalaskelmissa oikean muotoinen. Heräsi epäilys, että palkkalaskelmia on muokattu ja että ne eivät ole aitoja. Tarkemmassa analyysissä huomattiin, että samalla puhelinnumerolla ja samasta IP-osoitteesta oli 10 päivän aikana tehty vielä kaksi luottohakemusta (15 000 euroa ja 21 000 euroa) muiden henkilöiden nimissä (Henkilö Z ja Henkilö B). Molemmissa hakemuksissa oli ilmoitettu sama työnantaja ja palkkalaskelmat olivat samankaltaisia. Nämä hakemukset olivat kuitenkin hylätty automaattisesti puuttuvien tietojen johdosta.

Henkilö Y ei ole tehnyt yhtään lainan lyhennystä ja ensimmäinen lyhennys on myöhässä neljä päivää.

Epäillään, että Henkilö Y, Henkilö Z ja Henkilö B ovat petoksen uhreja tai että henkilöt ovat yrittäneet hakea kulutusluottoa ilman aikeita maksaa sitä takaisin.

POLIISI

Huomioita pakoteilmoituksista ja ilmoittamisesta

Mahdollisimman kattava selvitys liiketoimesta ja asianosaisista

- Liitä **kaikki** saatavilla oleva dokumentaatio.
- Kirjaa tehdyt havainnot liiketoimen osallisista.
- (Erittele hyödykkeet/palvelut, joita liiketoimi koskee.)

→

Väännä rautalangasta

- Mikä liiketoimessa liittyy pakotteisiin.
- Osallisten roolit ja taustat sekä tehdyt havainnot muutoksista
- Korosta kriittisiä / huomionarvoisia seikkoja osallisista

→

Ilmoita mahdollisimman pian

Vaikutusmahdollisuudet haastavat, jos raportoidusta liiketoimesta kulunut kuukausia, jopa vuosia

→

Avointen lähteiden hyödyntäminen

Tutkivan journalismin havainnot omistusjärjestelyistä / kansainvälisistä pakotelistattujen tuotteiden hankintaverkostoista hyviä ristiinvertailuaineistoja

Ilmoittajalla on liiketoimesta ja asianosaisista paras asiantuntemus – Jaa sitä!

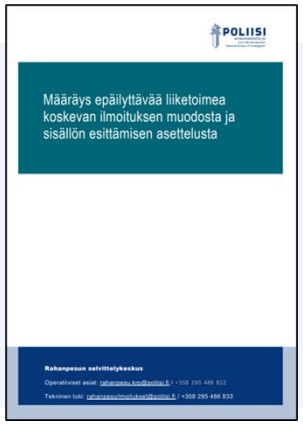
Ilmoittaminen painottunut viimeisen vuoden aikana määrällisesti ja laadullisesti erittäin voimakkaasti vain parin ilmoitusvelvollisen ”harteille”

POLIISI

Rahanpesun selvittelykeskuksen julkaisuja

MÄÄRÄYKSENANTOVALTUUS

Määräyksenantovaltuus astui voimaan 11.8.2025. Määräyksenantovaltuudessa määritellään ilmoituksen sisällölliset ja tekniset vaatimukset, mikä asettaa ilmoituksille myös tiukemmat laatukriteerit.

MIKSI ILMOITUSSOVELLUS ON NIIN HANKALA?

Sovellus on UNODC:n tuottama ja selvittelykeskuksella on rajatut mahdollisuudet vaikuttaa ilmoitussovelluksen kehitykseen. Järjestelmää käyttää useat eri maat, jolloin sen tulee sisältää tiettyä joustoa. Sovelluksen kehitystyötä tehdään jatkuvasti selvittelykeskuksessa.

JULKAISUJA

Määräyksiä ja raportteja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen torjunnasta - Poliisi

Määräys epäilyttävää liiketoimea koskevan ilmoituksen muodosta ja sisällöstä

Rahanpesun selvittelykeskuksen vuosikertomus 2025

Rahanpesun selvittelykeskuksen puolivuosikatsaus 2026

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen indikaattorit (2022)

Rahanpesurikokset oikeuskäytännössä – Törkeät rahanpesutuomiot Helsingin hovioikeudessa 2019-6/2022

Tiivistelmä Terrorismin rahoittamisen ominaispiirteet 2020-2025

Miten Suomessa pestään huumausainerikoksista peräisin olevia varoja?

POLIISI

Kiitos

Ida-Ellen Kaski
Ylitarkastaja/Legal officer
ida-ellen.kaski@poliisi.fi

POLIISI

Ajankohtaista huijausten torjunnasta

Kaisa Tukiainen, vanhempi asiantuntija

Maksamiseen liittyvät petokset ja huijaukset ovat kasvava ongelma

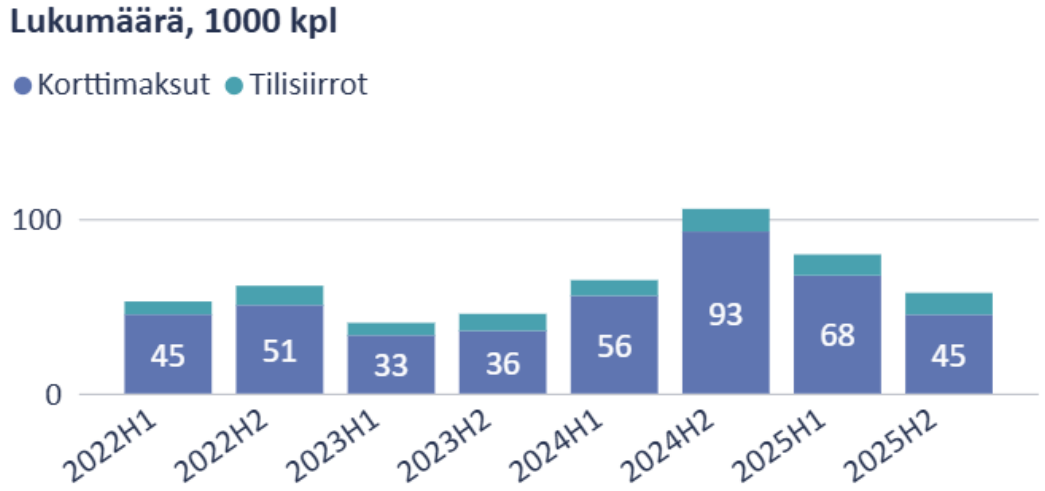

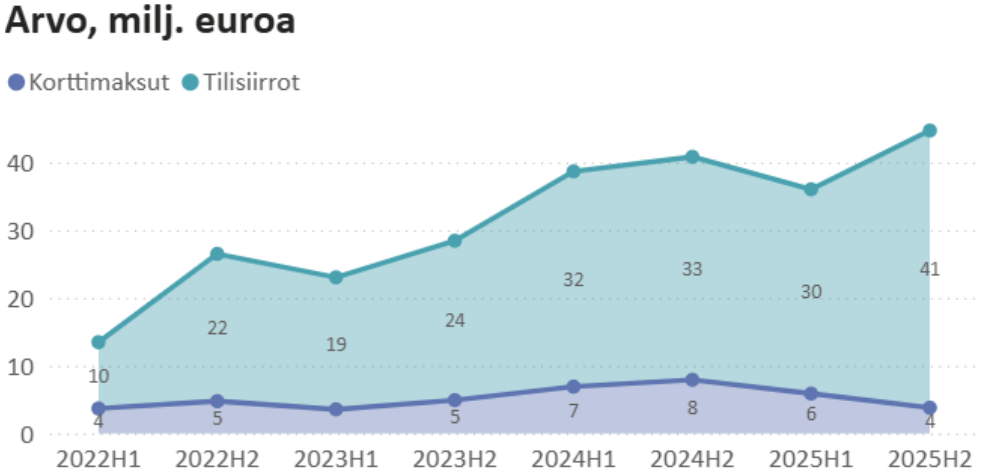
Maksupetokset ja törkeät petokset ovat yleisimmät rahanpesun alkurikokset

Petoksissa vahingollisimmat tekotavat ovat:

- Tietojenkalastelupetokset
- Sijoituspetokset
- Rakkaus- ja dokumenttipetokset
- Toimitusjohtajapetokset

Verkkomaksamiseen liittyvät petokset ja huijaukset edelleen kasvussa Suomessa

Lähde: Suomen Pankki.

- Suomessa petoksellisia maksutapahtumia oli eniten korttimaksuissa. Petoksellisten tapahtumien arvo oli kuitenkin suurin tilisiirroissa.

Maksupetoksien kasvu Euroopan talousalueella

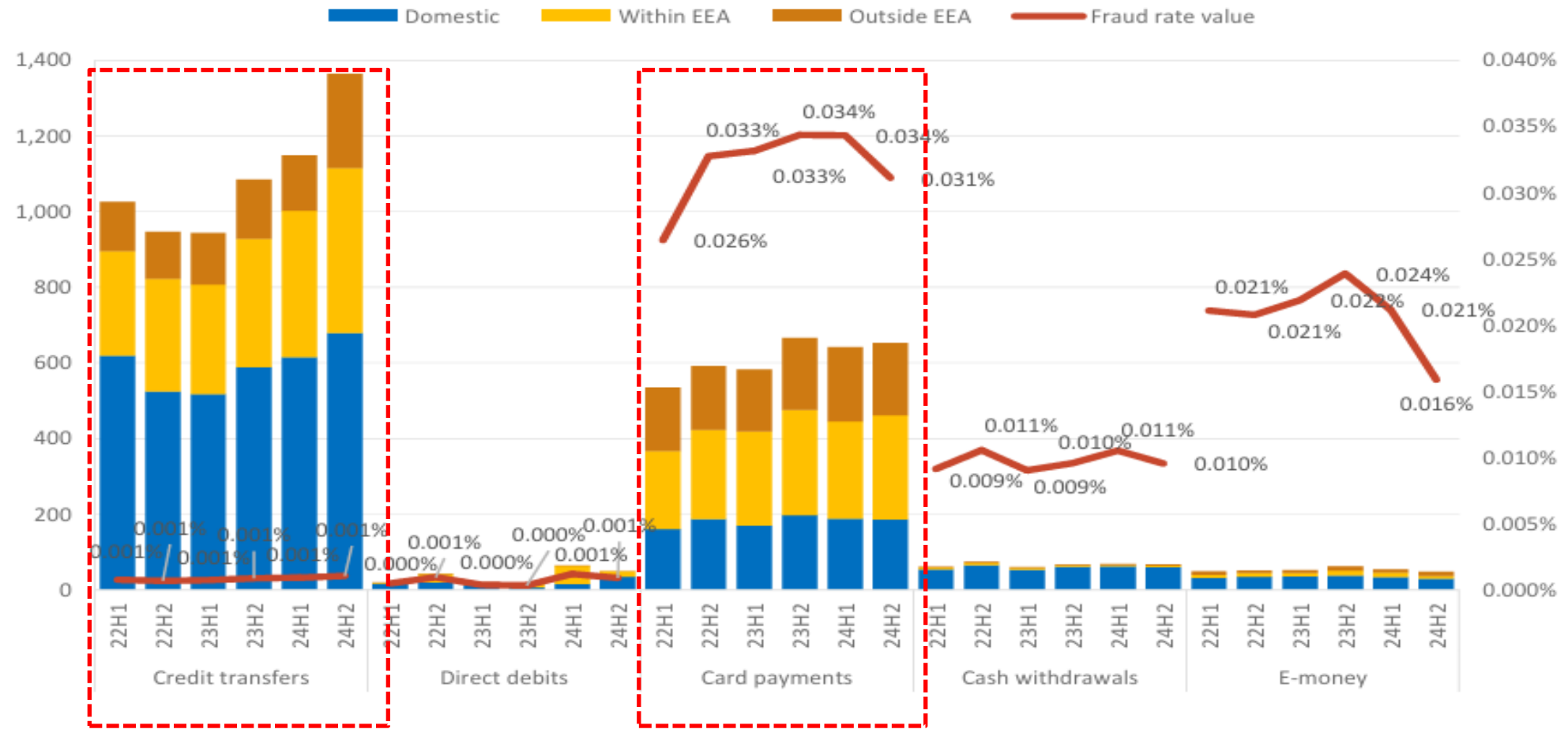
- EBA (European Banking Authority) ja EKP (Euroopan keskuspankki) julkaisevat vuosittain maksupetosraportin, joka kattaa Euroopan talousalueen.
- Vuonna 2025 julkaistun petosraportin mukaan Euroopan talousalueella maksupetosten kokonaisarvo nousi 4,2 miljardiin euroon vuonna 2024, kun se oli 3,5 miljardia euroa vuonna 2023.
- Maksupetosten määrä suhteessa vuoden aikana toteutettujen maksutapahtumien kokonaisarvoon oli vuosina 2022–2024 n. 0,002%
- Euroopassa petoksellisia maksutapahtumia oli eniten korttimaksuissa. Petoksellisten tapahtumien arvo oli kuitenkin suurin tilisiirroissa.
- Vahva asiakkaan tunnistaminen on edelleen tehokas toimi erityisesti korttimaksuissa.
- Viimeisin raportti on julkaistu joulukuussa 2025 ja kattaa vuodet 2022–2024.

EBAn raportti: 2025 Report on payment fraud

Maksuvälinepetoksista Euroopan talousalueella – EBAn ja EKP:n raportti maksamiseen liittyvistä petoksista 2022–24 (arvo)

Chart 1a: Absolute and relative levels of fraud by type of payment instrument (in values)

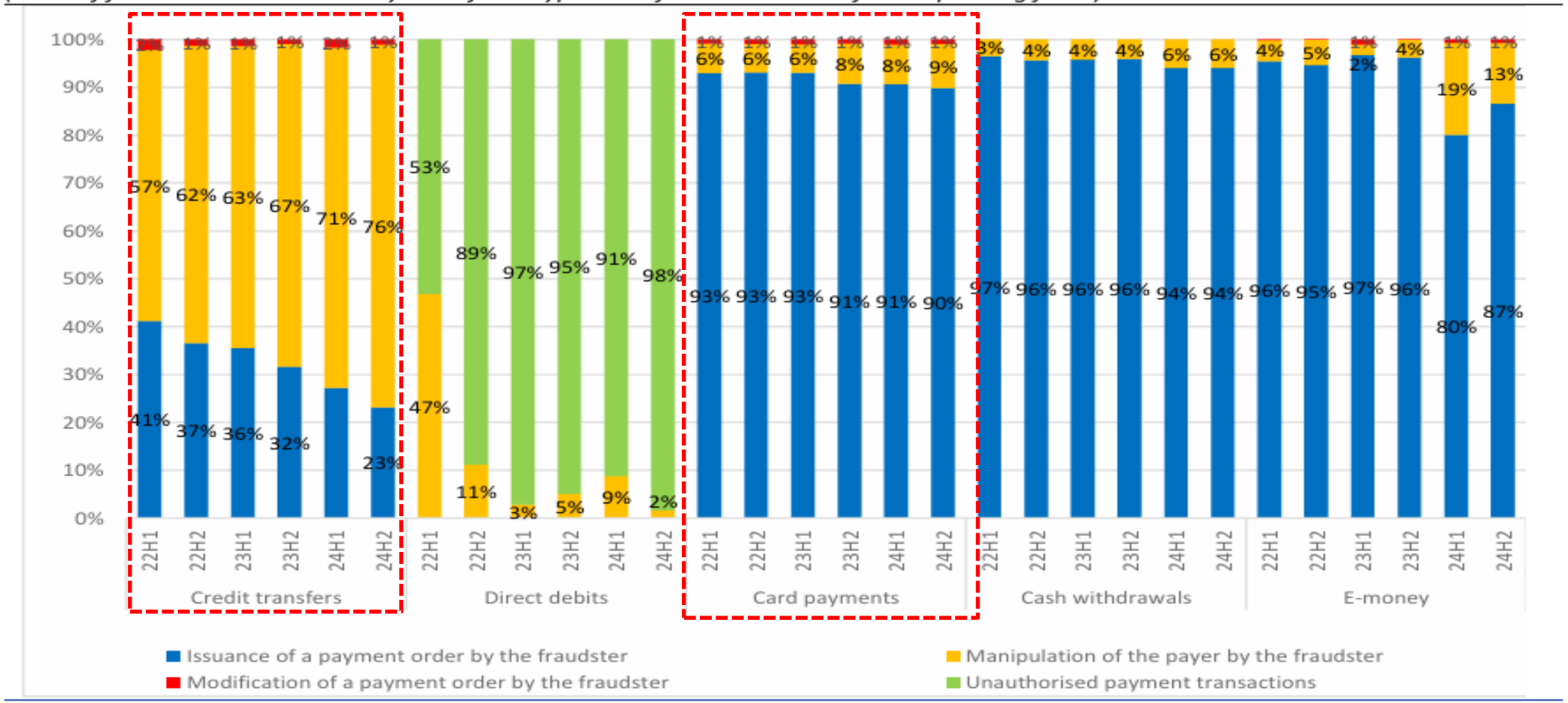
(left axis: total value of fraud (million EUR); right axis: fraud as a share of the total value of transactions of that type)

Petostyypit – maksutoimeksiannon luoja

Chart 5: Composition of the value of fraud by main types of fraud

(value of fraudulent transactions by main fraud type in % of the total value of corresponding fraud)

Finanssivalvonnan teema-arviot maksamisen turvallisuudesta ja pikamaksusääntelyn noudattamisesta

Teema-arvion havainnot

- Pikamaksamisasetus astui kokonaisuudessaan voimaan 9.10.2025.
- Finanssivalvonta selvitti vuonna 2026, miten pankit noudattavat vuonna 2025 voimaan tullutta EU:n pikamaksuasetusta ja miten ne ovat huomioineet Finanssivalvonnan verkko- ja mobiilipankin turvallisuutta koskevan seuranta-arvion suositukset. Arviossa tarkasteltiin muun muassa pikasiirtopalvelujen saatavuutta ja sujuvuutta, **turvarajojen hallintaa, maksunsaajan tarkistuspalvelua sekä petosmonitorointia.** Teema-arvio keskittyi henkilöasiakkaiden pika- ja tilisiirtopalveluihin ja se kattoi yhdeksän pankkia.
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/886, annettu 13 päivänä maaliskuuta 2024, asetusten (EU) N:o 260/2012 ja (EU) 2021/1230 sekä direktiivien 98/26/EY ja (EU) 2015/2366 muuttamisesta euromääräisten pikasiirtojen osalta
- Pankkien pikamaksupalvelut toteutuvat pääosin hyvin – puutteita ja kehittämistarpeita erityisesti asiakasviestinnässä ja petosten torjunnassa - 2026 - www.finanssivalvonta.fi

Havainnot

- Pankkien turvarajat
- Maksunsaajan tarkistuspalvelu
- Petosmonitorointi

Pankkien turvarajat

Keskeiset havainnot

- Kaikki pankit tarjoavat asiakkaille mahdollisuuden asettaa turvarajoja pika- ja tilisiirtoihin.
- Lähes kaikki pankit ovat asettaneet tai asettamassa oletusarvoisia turvarajoja asiakkaille, jotka eivät ole itse määrittäneet turvarajoja.
- Kaikki pankit edellyttävät vahvaa tunnistamista turvarajojen korottamisessa.
- Hyvänä käytäntönä voidaan pitää useiden pankkien toimintatapaa, jossa uudet asiakkaat velvoitetaan asettamaan turvarajat ennen palvelun käyttöönottoa.

Finanssivalvonnan toimenpidekehotus ja suositukset

- Pikasiirroissa ja tilisiirroissa asiakkaalla tulee olla mahdollisuus asettaa sekä maksutapahtumakohtainen että vuorokausikohtainen turvaraja.
- Pankkien tulisi:
  - viestiä aktiivisesti turvarajojen merkityksestä
  - ohjata asiakkaita asettamaan omaan maksukäyttäytymiseen sopivat rajat
  - tarjota yhtä kattavat turvarajat pika- ja muissa tilisiirroissa.

Taustalla jo vakiintuneita turvakontrolleja:

- turvarajoja on pitkään käytetty korttimaksamisessa
- pankit mahdollistavat myös maa- tai aluekohtaisten rajojen käytön tilipohjaisissa maksuissa.

Maksunsaajan tarkistuspalvelu

Maksunsaajan tietojen tarkistus on tärkeä uudistus, jonka tarkoituksena on ehkäistä virheellisiä maksuja ja petoksia ja siten parantaa maksamisen turvallisuutta. Maksunsaajan tarkistuspalvelun merkitys korostuu, kun pikamaksut yleistyvät.

Keskeiset havainnot

- Maksunsaajan tarkistuspalvelu on lainsäädännön vaatimusten mukaisesti käytössä kaikissa pankeissa sekä pika- että tilisiirroissa
- Palvelun käyttöönotossa on ollut saatavuushäiriöitä ja haasteita nimen ja tilinumeron vastaavuuden luotettavassa tarkistamisessa palvelun alkuvaiheessa.
- Pankkien asiakasviestinnässä ja varoituksissa on eroja ja näin viestintä ei kaikilta osin tue asiakkaan tietoista päätöksentekoa maksua vahvistettaessa.

Finanssivalvonnan toimenpidekehotukset ja suositukset

- Parannetaan palvelun kattavuutta, osuvuutta, luotettavuutta ja käytettävyyttä.
- Jos nimi ja tilinumero eivät vastaa toisiaan, asiakkaalle annetaan selkeä varoitus väärälle vastaanottajalle maksamisen riskistä ja kerrotaan vaikutuksista pankin vastuuseen.
- Jos palvelu ei ole käytettävissä, asiakkaalle kerrotaan siitä selkeästi ja varoitetaan maksun hyväksymiseen liittyvistä riskeistä.

Petosmonitorointi

Reaaliaikainen petosmonitorointi on keskeinen osa maksamisen turvallisuutta. Useimmat pankit hyödyntävät asiakkaan maksukäyttäytymiseen perustuvaa analyysiä ja kykenevät myös estämään epäilyttäviä maksuja automaattisesti.

Keskeiset havainnot

- Valtaosa pankeista hyödyntää petosmonitoroinnissa käyttäytymispohjaisia ja riskiperusteisia malleja.
- Sääntely edellyttää maksutapahtumien valvontaa ja asiakkaan normaalista maksukäyttäytymisestä poikkeavien tapahtumien tunnistamista.
- Havaittu poikkeama ei kuitenkaan aina johda maksun estämiseen.

Finanssivalvonnan suositukset

- Monitoroinnissa pitäisi ottaa monipuolisesti huomioon asiakkaan käyttäytymiseen perustuvia tekijöitä kuten maksuhistoria, maksun suuruus, maksun ajankohta, maksukanava, maksun vastaanottaja, maksajan poikkeava sijainti sekä laite- ja kielitiedot.
- Kehittää monitorointia siten, että:
  - epäilyttävät maksut pystytään estämään riskiperusteisesti ja automaattisesti
  - asiakkaan tunnusten käyttö pystytään estämään reaaliaikaisesti kriittisissä tilanteissa.
- **Korkean riskin tilanteisiin**, kuten tunnistussovelluksen käyttöönottoon uudella laitteella, tulee lisätä vahvempia kontrolleja ja lisävarmistuksia.

Proliferation financing: mitä se on ja mitä siitä pitää tietää?

Anssi Leisio, johtava asiantuntija

Joukkotuhoaseiden leviämisen rahoittaminen

- YK:n turvallisuusneuvoston vuonna 2004 hyväksymä päätöslauselma 1540 velvoitti valtioita estämään tuen joukkotuhoaseita tavoitteleville ei-valtiollisille toimijoille sekä ottamaan käyttöön kansallisia valvontatoimia, jotka kattavat muun muassa joukkotuhoaseisiin liittyvän rahoituksen.

- Financial Action Task Forcen (FATF) vuonna 2008 laatima raportti määritteli joukkotuhoaseiden leviämisen rahoittamisen seuraavasti:

  ”*Joukkotuhoaseiden leviämisen rahoittamisella tarkoitetaan rahoituspalvelujen tarjoamista ydinaseiden, kemiallisten aseiden tai biologisten aseiden, niiden maaliinsaattamisjärjestelmien [esim. ohjukset] sekä niihin liittyvien materiaalien siirtämistä ja vientiä varten*.”

- Määritelmä käsittää erityisesti joukkotuhoaseiden leviämisen kannalta arkaluonteisten tuotteiden kaupan rahoittamisen, mutta se voi käsittää myös muunlaisen taloudellisen tuen joukkotuhoaseiden leviämiseen osallistuville henkilöille tai yhteisöille.

Pakotteet joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseksi

- YK:n turvallisuusneuvosto on asettanut pakotteita Iranille ja Korean demokraattiselle kansantasavallalle (Pohjois-Korea) maiden ydinaseohjelmien takia.
  - Lisäksi pakotteita on asetettu muun muassa EU:n ja Yhdysvaltojen toimesta.
- Turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1737 vuodelta 2006 asetti pakotteita Iranille.
  - Pakotteita on laajennettu useaan otteeseen (mm. vuosina 2007, 2008 ja 2010)
  - Vuonna 2015 sovittu Iranin ydinsopimus (päätöslauselma 2231) keskeytti pakotteiden toimeenpanon, mutta sopimuksessa olleen ”snapback”-mekanismin avulla pakotteet palautettiin 29. syyskuuta 2025.
  - Pakotteet sisältävät muun muassa varojen jäädytyksiä sekä kieltoja ja rajoituksia Iranin finanssisektoriin liittyen.
- Turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1718 vuodelta 2006 asetti pakotteita Pohjois-Korealle.
  - Pakotteet ovat laaja-alaisia ja ne käsittävät muun muassa varojen jäädytyksiä ja sekä kieltoja finanssisektorille, esim. kielto ylläpitää kirjeenvaihtajasuhteita pohjoiskorealaispankkien kanssa.

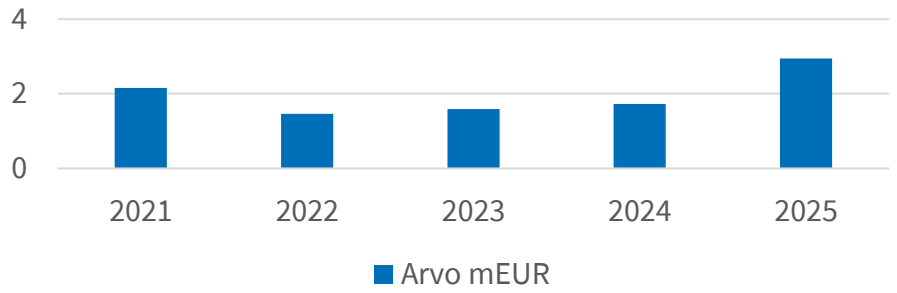
Suomeen kohdistuvat joukkotuhoaseiden leviämisen rahoittamisen uhat / Iran

- Suomessa valmistetaan korkean teknologian tuotteita, joita voidaan käyttää myös joukkotuhoaseiden valmistukseen (kaksikäyttötuotteet).
  - Uhkana on, että Suomesta pyritään hankkimaan tuotteita tai osaamista, jota käytetään joukkotuhoaseiden valmistamiseen
- Pakotteiden takia Iran on luonut ulkomaille verkostoja, joiden avulla se pyrkii kiertämään pakotteita.
  - Kiertämisessä käytetään hyväksi erilaisia yritysrakenteita, joilla häivytetään yhteys Iraniin
  - Iran käyttää enenevässä määrin kryptovaluuttoja varojen siirtämiseen
  - Uhkana on, että suomalaisia finanssimarkkinoilla toimivia tahoja käytetään hyväksi pakotteiden kiertämisessä

Kartta on luotu tekoälyllä

Suomen viennin arvo Iraniin on ollut verraten vähäistä:

Suomeen kohdistuvat joukkotuhoaseiden leviämisen rahoittamisen uhat / Pohjois-Korea

- Yhteydet Pohjois-Koreaan ovat vähäisempiä kuin esimerkiksi Iranin kohdalla.
- Suomessa valmistetut korkean teknologian tuotteet kiinnostavat kuitenkin myös Pohjois-Koreaa.
  - Uhkana on, että Suomesta pyritään hankkimaan tuotteita tai osaamista, jota käytetään joukkotuhoaseiden valmistamiseen
- Pohjois-Korea on toteuttanut lukuisia kyberhyökkäyksiä kryptopörsseihin ja varastanut niiden avulla merkittäviä määriä kryptovaroja, joita se on käyttänyt ydinaseohjelmansa rahoittamiseen.
  - Uhkana on kyberhyökkäyksiä voi kohdistua myös suomalaisiin finanssisektorin toimijoihin tai;
  - kyberhyökkäyksissä anastettuja varoja kierrätetään suomalaisten finanssisektorin toimijoiden kautta

Kartta on luotu tekoälyllä

Tullin tilastojen mukaan Suomen ja Pohjois-Korean välisen kaupan arvo vuosina 2024 ja 2025 oli yhteensä 1 000 euroa.

- 1 000 eur (tuonti)
- 0 eur (vienti)

Pakotteiden kiertäminen – joukkotuhoaseiden leviämisen rahoittaminen

Iran

- Miten Iran hankkii varoja:
  - Tärkein varojen lähde Iranille on öljyn vienti.
    - Kiina on tärkeä kauppakumppani.
    - Öljy siirretään varjolaivaston avulla, maksuissa käytetään bulvaaneja ja monimutkaisia yritysjärjestelyjä
- Miten Iran käyttää varoja:
  - Teknologiaa hankitaan kuori-, peite-, ja pöytälaatikkoyritysten avulla.
    - Yrityksiä rekisteröity muun muassa Hongkongiin, Turkkiin ja UAE:n.
  - Varoja siirretään paikallisten kryptopörssien kautta ulkomaille, jossa varat voidaan muuttaa fiat-valuutaksi.

Pohjois-Korea

- Miten P-Korea hankkii varoja:
  - Aseiden myynti Venäjälle
  - Kyberhyökkäyksissä varastettuja varoja pestään monimutkaisilla menetelmillä, jotta varojen alkuperä ja määränpää saadaan häivytettyä.
  - IT-työntekijöitä on lähetetty ulkomaille, ja työstä saatu palkka otettu hallinnolle.
- Miten P-Korea käyttää varoja:
  - Tiivistynyt yhteistyö Venäjän kanssa mahdollistanut teknologian ja osaamisen siirtämisen P-Koreaan.
  - Lisäksi teknologiaa hankittu kuori-, peite-, ja pöytälaatikkoyritysten avulla.

Valvottavan velvollisuudet – mitä edellytetään?

Valvottavan tulee tunnistaa ja arvioida joukkotuhoaseiden leviämisen rahoittamisen riskejä (PF-riski).

Asiakkaan tunteminen – valvottavan hallintakeinojen tulee huomioida myös PF-riskit, mukaan lukien pakotteiden kiertämiseen liittyvät riskit.

Pakotemonitorointi – tulee olla ajantasaista ja kattavaa.

Varojen jäädyttäminen – valvottavalla on oltava menettelyt varojen jäädyttämiseksi

Raportointi viranomaisille – liiketoimet, joissa on mukana pakotteiden kohteena olevia tahoja, tulee jäädyttää ja niistä tulee ilmoittaa Ulosottolaitokselle.

Riskiarvio – joukkotuhoaseiden leviämisen rahoittamisen riskit

- Riskiarviossa tulee arvioida yhtiön toimintaan liittyviä uhkia, haavoittuvuuksia sekä arvioida uhkien ja haavoittuvuuksien tapahtumisen todennäköisyyksiä.
  - Käsittää myös pakotteiden täytäntöönpanon laiminlyönnin (”non-implementation”)
- Myös joukkotuhoaseiden leviämisen estämiseksi asetettujen pakotteiden kiertämisen riskiä arvioitava.
- Riskiarvion ajantasaisuus tulee tarkistaa vähintään vuosittain.

- Hyödyllisiä lähteitä riskiarvion laatimista varten:
  - Kansallisen PF-riskiarvion hyödyntäminen, kun se julkaistaan.
  - Kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio
  - Finanssivalvonnan julkaisut
  - Suojelupoliisin tiedotteet (joukkotuhoaseiden torjunta)
  - Ulkoministeriön verkkosivut (pakotteet sekä asevalvonta ja aseidenriisunta)
  - Rahanpesun selvittelykeskuksen katsaukset
  - The Multilateral Sanctions Monitoring Team (MSMT)
  - FATF / Guidance on proliferation financing risk assessment and mitigation
  - FATF / Report on Complex proliferation financing and sanctions evasion schemes

Asiakkaan tunteminen

- PF-riskit tulee huomioida asiakkaan tuntemisen prosesseissa.
- Pakotteiden noudattamisen varmistamiseksi asiakkaan edunsaajatiedot tulee selvittää.
- Riskiarvion perusteella voi olla tarpeen pyytää asiakkaalta kaksikäyttötuotteisiin liittyviä selvityksiä.
- Asiakkaaseen liittyvä pakotteiden kiertämisen riskiä tulee myös arvioida.
  - Esimerkiksi, onko asiakkaalla liiketoimintaa maissa, joihin liittyy korkea pakotteiden kiertämisen riski?

Esimerkki:

1. Valmistaako, myykö tai välittääkö asiakas korkean teknologian tuotteita tai kaksikäyttötuotteita, joita voidaan käytetään joukkotuhoaseiden valmistamiseen?
2. Onko asiakkaalla liiketoimintaa maissa, joihin kohdistuu kohonnut pakotteiden kiertämisen riski?
3. Onko asiakkaan liikekumppani kuoriyhtiö, jonka omistajista ei ole tietoa?

Pakotemonitorointi ja varojen jäädyttäminen

- Pakotemonitorointi tulee tehdä:
  - asiakassuhdetta perustettaessa ja;
  - aina, kun pakoteluetteloita päivitetään.
- Asiakkaan edunsaajat tulee monitoroida pakotelistoja vasten.
- Valvottavan tulee varmistaa, että pakotemonitorointi kattaa kaikki asiakkaat ja maksutyypit. Monitoroinnissa käytettävät pakoteluettelot on oltava ajan tasalla.
- Valvottavalla tulee olla tehokas prosessi varojen jäädyttämiseksi. Tämä sisältää:
  - prosessikuvauksen
  - ohjeet sisäisestä raportoinnista
  - selkeät roolit ja vastuut

Raportointi viranomaisille

- Ilmoitus epäilyttävistä liiketoimista rahanpesun selvittelykeskukselle.
  - Ilmoitus tulee tehdä aina, kun liiketoimeen liittyy viitteitä pakotteiden kiertämisestä tai joukkotuhoaseiden rahoittamisesta.
- Jos liiketoimessa on mukana pakotteiden kohteena olevia tahoja, varat tulee jäädyttää ja ilmoittaa asiasta ulosottolaitokselle.
  - Epäselvissä tilanteissa valvottava voi pyytää ulosottolaitoksen näkemystä asiaan, mutta tällöin on huomioitava pakote-MOK:n (Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet 4/2023) 8 luvun 13 kohdan suositukset.
- Poikkeuslupien osalta yhteys tulee ulkoministeriöön, joka on asiassa toimivaltainen viranomainen.

Yhteenveto

1. Joukkotuhoaseiden leviämisen rahoittamisen uhka kohdistuu myös Suomeen.
2. Siksi valvottavien on arvioitava PF-riskejä ja luotava riittävät menetelmät riskien hallitsemiseksi.
3. Pakotteiden kohteena olevien tahojen varat on jäädytettävä viipymättä ja ilmoitettava niistä ulosottolaitokselle. Liiketoimista, joihin liittyy viitteitä pakotteiden kiertämisestä on raportoitava rahanpesun selvittelykeskukselle.

Maa-arviointi tulee, olethan valmis? FATFin vuoden 2027 maa-arvion merkitys Suomelle ja finanssisektorille

Marjaana Hassinen, vanhempi juristi

FATFin (Financial Action Task Force) maa-arvioinnista lyhyesti

- Suomen seuraava FATFin maa-arviointi suoritetaan vuosina 2026–2028
- FATFin maa-arvioinnissa tarkastellaan, kuinka hyvin Suomi torjuu rahanpesua ja terrorismin rahoittamista paitsi lainsäädännöllisin toimin, mutta miten tehokkaasti se torjuu sitä myös käytännössä
- FATF arvioi koko järjestelmän toimivuutta
  - Finanssisektorilla on keskeinen rooli rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen tunnistamisessa ja estämisessä, ja siten koko järjestelmän vaikuttavuudessa
- Arviointi ei kohdistu vain finanssisektorin valvontaan ja valvojan toimintaan, vaan arvioitsijat arvioivat myös finanssisektorin ilmoitusvelvollisten toimintaa
- Arviointikierroksen painopiste on tehokkuuden arvioinnissa
  - Maan on osoitettava, että sillä on siihen kohdistuvat riskit huomioon ottaen tehokas järjestelmä, jolla rahoitusjärjestelmää suojataan väärinkäytöltä
- Arviointikierroksella painotetaan lisäksi enemmän arvioitavan maan merkittävimpiä riskejä ja toimintaympäristöä (risk and context)
- Arviointi perustuu kirjalliseen aineistoon ja 2–3 viikon arviointivierailuun, jossa haastatellaan myös finanssisektorin toimijoita
  - On-site Suomessa loka-marraskuussa 2027

FATF maa-arvioinnista lyhyesti

- Viimeksi Suomea on arvioitu vuonna 2019
  - Edellinen Suomen maa-arviointiraportti (Mutual Evaluation Report, MER) julkaistiin 2019
  - valvojien toiminta arvioitiin heikoksi (low level of effectiveness)
  - Ilmoitusvelvollisten toiminta arvioitiin hieman paremmaksi (moderate level of effectiveness)
- Tulevassa maa-arvioinnissa sovelletaan uutta metodologiaa ja Finanssisektoria arvioidaan nyt yhdessä finanssisektorin valvojan kanssa (Immediate outcome 3, IO3)
  - FATF-Assessment-Methodology-2022.pdf.coredownload.inline.pdf
- Aiemman maa-arvioinnin tulosten, finanssisektorin merkityksen sekä vuoden 2026 kansallisen ML/TF riskiarvion perusteella voidaan arvioida, että IO3 tulee olemaan arvioinnin painopisteenä
  - Odotamme, että arvioinnissa kiinnitetään erityistä huomiota kansallisessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarviossa (Nra) korkean riskin sektoreiksi tai toimialoiksi tunnistettuihin alueisiin
  - Arvioinnin risk and context -analyysi määrittää tarkemmin arvioinnin painopisteitä

Suomen kansallinen rahanpesun riskiarvio (NRA) 2026

Kansallisen riskiarvion tarkastelemien sektorien rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskitasot

Sektori	ML-riskitaso	TF-riskitaso
Rekisteröidyt hawala-tyyppiset rahanvälittäjät	4	4
Kryptovarapalvelun tarjoajat	4	3
Maksupalvelun tarjoajat	4	3
Luottolaitokset	3	3
Muu luotonanto	2	2
Pääomamarkkinat	2	2
Vakuutustoiminta	2	2

Maa-arvioinnin lopputulos

- Julkinen arvioraportti
- FATFin maa-arvioinnin tulosten perusteella maa asetetaan joko
  - tavalliseen seurantaan;
  - tehostettuun seurantaan; tai
  - FATFin listausprosessiin International Cooperation Review Group:ssa, jolloin maa voidaan listata
    - ns. harmaalle listalle (*Jurisdictions Under Increased Monitoring*) tai
    - mustalle listalle (*High-Risk Jurisdictions subject to a Call for Action*)

FATF-maa-arvioinnin tulosten merkitys Suomelle ja finanssisektorille

- Arvosanat vaikuttavat Suomen kansainväliseen maineeseen, uskottavuuteen sekä luottamukseen Suomen finanssisektorin AML/CFT/PF-kehikosta
- Heikko arviointitulos voi heikentää luottamusta maan AML/CFT-järjestelmän tehokkuuteen
  - Mahdolliset merkittävimmät seuraukset voivat liittyä lisääntyvään valvontaan, pitkäkestoisiin korjaaviin toimiin, kasvaviin kustannuksiin ja kovempiin odotuksiin sekä viranomaisille että finanssisektorille osoittaa konkreettisia tuloksia
- Vakavimmillaan seuraukset voivat ulottua esimerkiksi investointeihin, rahoituksen saatavuuteen ja hintaan sekä kirjeenvaihtajasuhteisiin
- Hyvä, ennakoiva valmistautuminen on Suomen ja sen finanssisektorin edun mukaista
- Toisaalta arviossa voidaan tunnistaa AML/CFT järjestelmän kehityskohteita ja se voi synnyttää kansainvälistä vertaispainetta uudistusten edistämiseksi

Valvottavien rooli maa-arvioinnissa

- IO3:n tehokkuuden arviointi ei kohdistu ainoastaan valvontaan – kahdessa kuudesta keskeisestä IO3:n arviointialueesta (core issue) arvioidaan suoraan finanssisektorin ilmoitusvelvollisia
- Finanssisektorin edustajien tärkeänä tehtävänä on osoittaa, että Suomen finanssisektori
  - ymmärtää omat rahanpesu- ja terrorismin rahoittamisen riskinsä ja soveltaa riskiperusteista lähestymistapaa
  - ymmärtää ja noudattaa AML/CFT-velvoitteita sekä soveltaa riskiä vähentäviä toimenpiteitä
- Finanssisektorin ilmoitusvelvollisilla on siten keskeinen rooli IO3:n tehokkuutta koskevan arvioinnin onnistumisessa

Tehokkuuden osoittaminen – ilmoitusvelvolliset tuntevat oman toimintansa AML/CTF-riskit ja niiden tason sekä riskikehityksen

- Arvioitsijat selvittävät ilmoitusvelvollisten riskiymmärrystä ja sen kypsyyttä
- Uusi Kansallinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskiarvio 2026 riskiarvio (Nra) tunnettava
  - Erityisen hyvin oman sektorin osalta, mutta myös riskiarvion yleinen osa ja toimintaympäristö sekä kansalliset uhat ja haavoittuvuudet
- Terrorismin rahoittamisen riskinymmärrys
- Esirikokset
  - Osa rahanpesuriskin ymmärtämistä
  - Miten valvottavaorganisaatiota voidaan käyttää hyväksi rahanpesussa ja terrorismin rahoittamisessa? Mitkä ovat konkreettisia esirikoksia, jotka muodostavat uhan?
  - Miten omat kontrollit mitigoivat näitä riskejä?
- Arvioitsijat selvittävät organisaationne riskinäkemyksen yhtenäisyyttä suhteessa kansalliseen riskiarvioon
  - Arvioinnissa ei hyväksytä maan oman riskiarvion tuloksia kritiikittä – arvioijat testaavat niiden perusteltavuuden
  - Mikäli NRA:ssa tunnistettu riski on olennainen myös omassa toiminnassa, tämä voidaan todeta, mutta johtopäätös on pystyttävä perustelemaan omalla riskitiedolla ja havainnoilla
  - NRA:n riskinäkemyksestä poikkeaminen on pystyttävä perustelemaan
    - Tunnista myös tilanteet, joissa oma riskiprofiili mahdollisesti poikkeaa perustellusti NRAssa tunnistetuista riskeistä
- Valvojakohtainen riskiarvio
  - Arvioitsijat selvittävät organisaationne riskinäkemyksen yhtenäisyyttä suhteessa myös suhteessa myös valvojan riskiarvioon
  - Fiva on laatinut edellisen maa-arviointiraportin jälkeen finanssisektorin ominaisriskiarvion ja useiden sektorien osalta toimialakohtaiset riskiarviot sekä julkaissut niistä yhteenvedot
  - Toimialakohtaisten riskiarvioiden päivittäminen on aloitettu Fivassa maksupalvelusektorista

Tehokkuuden osoittaminen – ilmoitusvelvolliset tuntevat oman toimintansa AML/CTF-riskit

- Ilmoitusvelvollisen oma riskiarvio
  - Oma riskiarvio tunnettava ja riskinäkemys varauduttava perustelemaan
    - Valmistautukaa kertomaan ML/TF riskeistä – ei ainoastaan niiden hallintakeinoista
  - Riskiarvion päivittäminen nyt erittäin tärkeää
    - Päivitetyn Nra:n huomioon ottaminen
    - oma toiminta, omat riskit, omat hallintakeinot
    - Fivan valvonnan painopisteenä menneinä vuosina
- Riskinymmärrykseen kuuluu riskien muutosten ymmärtäminen ajan kuluessa
  - Arvioitava ajanjakso on pitkähkö, joten varautukaa kuvaamaan riskien kehitystä pidemmältä ajanjaksolta
  - Arvioikaa oman sektorinne ja oman toimintanne riskien kehitystä
    - mitkä riskit ovat muuttuneet tai korostuneet
    - mitä uusia tai kehittyviä riskejä on tunnistettu
- Valmistelkaa käytännön esimerkkejä tukemaan tehokkuuden osoittamista
  - miten kansallinen/valvojakohtainen riskiarvio on huomioitu liiketoiminnan riskiarviossanne, oletteko muuttaneet riskiarviotanne edellä mainittujen riskiarvioiden perusteella?
  - mitä riskiarviossanne tunnistetun riskin perusteella on käytännössä muutettu, tehostettu tai painotettu esimerkiksi asiakkaiden riskiluokittelussa, CDD/EDD-menettelyissä, seurannassa, kontrolleissa, resursoinnissa tai henkilöstön koulutuksessa?
  - Mikä riski muuttui → mistä muutos havaittiin → miten riskinäkemys muuttui → mitä tehtiin tämän seurauksena?

Tehokkuuden osoittaminen – AML/CTF-velvoitteiden ymmärrys ja noudattaminen

- Arvioitsijat selvittävät, miten finanssilaitokset ymmärtävät AML/CTF-velvoitteensa ja toteuttavat tarvittavia riskienhallintatoimenpiteitä käytännössä
  - FATF kiinnostus kohdistuu useisiin keskeisiin AML/CTF-velvoitteisiin (core issue 3.4): mm. CDD, EDD, PEP, riskiarvio, BO, high risk maat, jatkuva seuranta, STR…
  - Haastateltavien tulee hallita oman organisaationsa AML/CFT-substanssi ja käytännön toteutus
- Arvioitsijoille on varauduttava esittämään esimerkkejä tilanteista tai tapauksista, joissa olette ajan myötä parantaneet AML/CFT-velvoitteiden noudattamista ja riskienhallintaa
  - parannukset / muutokset voivat perustua esimerkiksi valvottavan omiin havaintoihin ja kontrolleihin, operatiivisiin tilanteisiin, sisäiseen valvontaan taikka havaittuihin muutoksiin ML/TF-riskeistä
- Fiva on myös valvontatoiminnassaan tunnistanut näihin aihealueisiin liittyviä puutteita ja kehittämistarpeita
  - Valvontahavaintoja on tuotu esille esimerkiksi seminaareissa ja julkaistuissa tarkastustiivistelmissä, ja niitä on huomioitu myös MOK:n kehittämisessä
  - Hyödyntäkää Fivan valvontahavaintoja myös yli sektorirajojen
    - arvioikaa, voivatko muilla sektoreilla tunnistetut puutteet tai kehittämistarpeet olla relevantteja myös omassa toiminnassanne
    - Mahdollisiin kehittämistarpeisiin on vielä mahdollista reagoida ennen maa-arviointia
  - Varautukaa myös siihen, että arvioitsijoiden huomio voi kohdistua Fivan valvonnassa tunnistamiin puutteisiin
    - toisaalta on mahdollisuus myös kertoa miten tilanne on tältä osin nyttemmin kunnossa, kehitetty menettelyjä ja parannettu toimintaa
  - Myös NRA:ssa eri sektoreiden osalta havaitut haavoittuvuudet

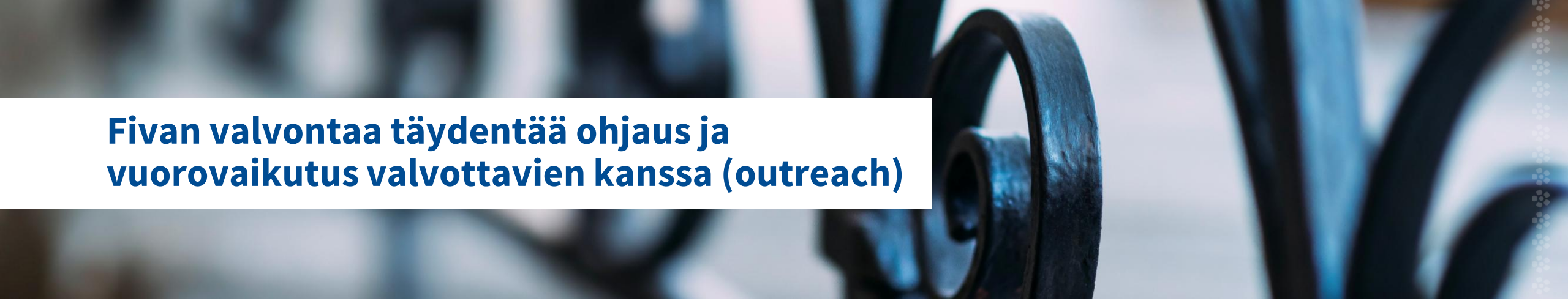

Fivan valvonnassa esiin nousseita teemoja

- ilmoitusvelvollisen oma riskiarvio, asiakassuhteen riskiperusteinen arviointi
- asiakkaan tunteminen ja asiakastietojen ajantasaisuus
- tehostettu tunteminen
- korkean riskin maat ja niihin liittyvät EDD-menettelyt
- tosiasiallisen edunsaajan tunnistaminen ja todentaminen
- jatkuva seuranta ja transaktiomonitorointi
- epäilyttävien liiketoimien tunnistaminen ja STR-ilmoittaminen

Valvonnan vaikuttavuus - AML/CFT-vaatimusten noudattamisen paraneminen ajan myötä

- Arvioitsijat arvioivat myös, miten Fivan valvonta, ohjaus, korjaavat toimet ja seuraamukset ovat vaikuttaneet positiivisesti valvottavien AML/CFT-vaatimusten noudattamiseen ajan myötä
- Fivan valvonnalla ja ohjauksella pyritään vaikuttamaan yksittäisiä valvontatoimia laajemmin koko finanssisektorin toimintaan
- Vaikutuksia voi syntyä monin tavoin
  - tarkastusten ja muun valvonnan lisäksi esimerkiksi ohjeistuksen, seminaarien ja muun koulutuksen, valvontahavainnoista tiedottamisen sekä julkaistujen tarkastusyhteenvetojen kautta
- Maa-arviointia varten on tärkeää pystyä osoittamaan, että tällaisia laajempia vaikutuksia on myös käytännössä syntynyt
- Tässä tarvitsemme myös finanssisektorilta konkreettisia esimerkkejä siitä, miten Fivan toiminta on johtanut muutoksiin tai parannuksiin organisaationne toiminnassa

Fivan valvontaa täydentää ohjaus ja vuorovaikutus valvottavien kanssa (outreach)

- MOKit ja niiden päivitykset
- vuosittaiset AML/CFT-seminaarit
- tarkastukset, teema-arviot ja niiden tulosten jakaminen
- tarkastustiivistelmät ja hallinnollisia seuraamuksia koskevat julkiset päätökset
- valvottavatiedotteet ja uutiskoosteet
- verkkosivujen AML/CFT-aineistot
- blogit ja muut ajankohtaisjulkaisut

Haastatteluihin valmistautumisesta

- Arviointi tapahtuu finanssisektorin osalta haastatteluin
- Arvioitsijat haastattelevat finanssisektorin edustajia on-siten aikana
  - On-site-haastattelu on finanssisektorin edustajille se keskeinen näytön paikka
  - Kaikkia ilmoitusvelvollisia ei haastatella
    - Haastatteluihin valitaan toimijoita eri sektoreilta ja eri kokoisista valvottavista, jotta arvioitsijat saavat kattavan kuvan koko toimialasta
  - On hyvä muistaa, että haastateltava edustaa arviointitilanteessa samalla koko sektoriaan
- Hanki oikeat ihmiset – asiantuntijat – paikalle; asia tunnettava hyvinkin tarkasti, vakuuttavasti - myös kielitaito huomioon
- Arvioinnin pohjana olevat haastattelut verrattain lyhyitä, ja se asettaa myös haasteen vaikka voi tuntua hyvältä asialta
- Hyvä valmistautuminen tärkeää – haastatteluihin ei tule osallistua valmistautumattomana
  - tee harjoitushaastatteluita tai ainakin valmistaudu etukäteen laatimalla kompakti vastaus edellä mainituista, arvioinnissa käsiteltävistä ”perusasioista”
  - mieti valmiiksi käytännön esimerkkejä

Haastatteluihin valmistautumisesta

- Jos omaan toimintaan liittyy esimerkiksi Fiva määräämä hallinnollinen seuraamus, on hyvä varautua, että asia nousee esille

  – Varaudu kertomaan, miten tilanne korjattiin ja parani

  - Myös muut valvottavat voivat kertoa omista toimistaan ns. lessons learned – näkökulmasta

- Haastatteluissa kysytään myös valvottavien ja Fivan yhteistyöstä sekä Fivan valvonnasta ja sen tehokkuudesta
  - Voitte kertoa kokemuksia esimerkiksi Fivan organisaatioonne kohdistamista valvonta- ja muista toimista ja siitä, mihin toimiin olette ryhtyneet niiden johdosta
  - Huomioikaa myös Fivan outreach-toimet ja niiden vaikutus toimintaanne

Maa-arviointiin valmistautuminen Fivassa

- Fiva aloittanut valmistautumisen jo viime vuonna
  - Projektitiimi
  - RE-toimiston toiminnan yksi painopisteistä ensi vuonna
  - Fiva järjestänyt eri ilmoitusvelvollisryhmille kohdennettuja tilaisuuksia aiheesta
    - SI- ja LSI-pankit, maksupalveluntarjoajat, rekisteröidyt hawala-tyyppiset rahanvälittäjät, pääomasektori
    - Tilaisuuksia jatketaan
- Finanssivalvonta tulee pyytämään valvottavilta konkreettisia esimerkkejä sektorikyselyllä
  - Esimerkkien avulla voidaan osoittaa estämistoiminnan konkreettisia tuloksia, kehitystä ja vaikuttavuutta
  - Mahdollisuus antaa oma panoksensa maa-arvioon, vaikkei tulisikaan haastatelluksi
  - Tarvitaan useita esimerkkejä ja esimerkkejä eri sektoreilta – vastaaminen tärkeää!

FIN-FSA
FINANSSIVALVONTA

Kiitos!

Loppusanat
Pekka Vasara

